

A O N I B

SYLVA
FISCHEROVÁ

Y S T

Bizom
aneb
Služba a mise

J A

SYLVA
FISCHEROVÁ

Bizom
aneb
Služba a mise

SYLVA
FISCHEROVÁ

Bizom
aneb
Služba a mise

Druhé město
Brno 2016

Tato kniha vychází s laskavou podporou Nadace Český literární fond.
Poděkování patří také Regule Pragensis.

© Sylva Fischerová, 2016

© Druhé město — Martin Reiner, 2016

ISBN 978-80-7227-379-9 (Tištěná kniha)

ISBN 978-80-7227-688-2 (Elektronická kniha)

I. VÝBORNĚ

Společnost je zblblělá, ba přímo tupá. Jsem jejím údem. Znamená to snad, že jsem stejný jako ona? — Na to odmítám přistoupit.

Do výlukového autobusu, který teď jezdí na Kubáň, nastoupila mongoloidní dívka nebo spíš žena — ošklivá, tmavovlasá, nakrátko ostříhaná a tlustá, skoro bezpohlavní, jak tihle lidi bývají, v modré teplákové soupravě a s batohem na zádech. Dosedla na sedadlo, vzala leták, který na něm ležel — byl to reklamní leták z Lidlu —, a jak si ho prohlížela, vykřikla:

Jé koblihy! a ukázala na fotku dvou pocukrovaných koblih na papíru před sebou, měla v očích tak čistou a nefalšovanou radost, že poznala věc, že k ní přiřadila správné pojmenování, že obraz věci je barevný a odpovídá věci samé, a to libé, kterou ona zná a často chutná —

a pak pokračovala dál:

Jabko! zavolala na celý autobus a zase hledala dál očima po papíře,

Rajče!

Chléb!

Uzeniny!

taková radost byla v tom hlase, ale v poloprázdném autobuse si jí nikdo nevšímal, jen já, Jiří Bizom, čerstvý padesátník, jsem pocítil hlubokou a nezaslouženou vděčnost za všechno a málem jsem se rozplakal.

Den nato jsem na refýži před Národním divadlem vrazil do profesora Urbana. Profesor Urban mě kdysi učil. Jeho hodiny o české společnosti devatenáctého století byly nezapomenutelné. Málem jsme o sebe třískli čely, povídám: „Pardón,“ a pak hned: „Jé, to jste vy, pane profesore, jak se máte?“

A on na to: „Výborně.“

Hleděl jsem na něho, jako by spadl z višně: „Teda pane profesore, nezlobte se na mě, ale tohle mi už strašně dlouho nikdo neřekl. Jak to děláte?“

„Nijak,“ usmál se. „Prostě jsem se rozhodl, že budu všem, co se mě zeptají, jak se mám, odpovídat: Výborně! — A tak to dělám. No a pak jenom čekám, co na to začnou říkat ti druzí. Třeba vy.“

„No jo,“ furt na něho vytřeštěně hledím, „ale to jste mi neměl říkat! Tím jste to celý pokazil!“

„To je vtip té hry,“ pravil. „Někomu to řeknu, a někomu to neřeknu. Jsou dvě kategorie lidí. Jedna — Ááá, už

mi jede tramvaj. Nezlobte se, ale pospíchám. Aspoň si na to můžete přijít sám, hlavu jste měl vždycky dobrou. Ale hlavně: Mějte se výborně!“

A nechal se sežrat červenožlutým tělem tramvaje, aby zmizel za řekou.

Jsou dvě kategorie lidí. Jedna vás přiměje k tomu, že vás něco napadá, a druhá vás přiměje k úpění nad tím, že nikoho nenapadá nic.

Špatně, je to jinak: jsou dvě kategorie lidí. Jedna hraje hry, druhá se na ně jenom dívá.

Ne, zase špatně. Je jenom jedna kategorie lidí, protože všichni hrají hru. Akorát jedni o tom vědí, a druzí ne.

Rozhodl jsem se, že budu hrát profesorovu hru. Protože jsou dvě kategorie lidí: jedna, co na to skočí, a druhá, která stejně jako já, nedůvěřivý želv, vyvalí oči a řekne: Jak? Výborně? Je toto vůbec možné?

— Jiří, nezapomeň: je ještě třetí kategorie lidí: těch, co se mají opravdu výborně, tudíž věří těm druhým — nebo třetím? —, že jsou na tom stejně jako oni.

— Ne, nesouhlasím. Tuhle kategorii lidí neznám. Nejspíš žije někde v mlhovině Andromedy. Nebo na Marsu. Anebo jsou to oligofrenici nebo křesťani. Ne, ti to nejsou, Fulka tvrdí, že křesťani jsou nešťastný, jelikož mají pořád špatný svědomí. Navíc Fulka tvrdí, že lidi prostě neumějí žít.

Hra, i když vypadá, že je jednoduchá, ve skutečnosti jednoduchá není. Samozřejmě jsem si vyrobil, jako každý, během let určitou zásobárnu odpovědí pro případ, že narazím na někoho, kdo se domnívá, že klást otázky typu *How are you* patří k pilířům zdvořilosti a že zdvořilost je zase pilířem společnosti; existuje ostatně názor, podle něhož by bez zdvořilosti lidská společnost skončila v bahně, jelikož zkuste si představit, jak by to vypadalo, kdyby se lidi k sobě naráz začali chovat upřímně nebo by začali dělat jenom to, co opravdu chtějí dělat, a ne to, co musí — představa, kterou raději vždycky opustím, než domyslím, že většina mých dnů se skládá z věcí, které nechci dělat, jako třeba nechci si čistit zuby, nebo třeba nemůžu upřímně říct, že všechny věci související s metabolismem opravdu CHCI dělat, atd. Tahle úvaha prostě nemá žádný konec a není zřejmě ani dobře postavená, už od začátku je v ní ukryta chyba. Zkrátka má skupina zdvořilých odpovědí na otázku JSM neboli JAK SE MÁŠ zahrnuje neutrální „Já ti ani nevím“ nebo „No to víš, moc práce“ stejně jako už na hranici konverzační stupidity se pohybující „Už to bývalo lepší. Ale i horší“ (pozor, hraničí s nepřijatelným „No dyť víš, jak to chodí“ — co chodí? A má to nožičky?) po přímo na cíl mířící atak „No to jsou mi otázky“, až po větu, o které bych rád hrdě řekl, že jsem na ni přišel sám, ale nemůžu, podle pravidel heuristiky musím říct, že to mám z Petronia. Jeden z jeho geniálně pitomě žvastajících propuštěnců se dopustí téhle věty: „Jednou tak, po-

druhé onak, řekl sedlák, když mu pošlo strakatý prase.“ Odpověď je natolik dobrá, že jí nezahrnuju každého, ale věnuji ji jen vybraným jedincům, často ženského pohlaví, na které chci zapůsobit, ovšem ne výhradně.

Přestože jsem se rozhodl, že se mám výborně, alespoň tedy v médiu řeči, moje řeč to pořád nepochopila, a je-li oslovena v tomto smyslu, okamžitě sklouzne do svých obvyklých stereotypů; zvláštní je, že ne do strakatego prasete, páč prase vytahuju vědomě a mé vědomí na rozdíl od mé řeči ví, že se má vytáhnout ne PRASE, ale VÝBORNĚ.

Jiří, ty zautomatizované hovado semleté řečovými mechanismy, začni na tom pracovat.

Musím říct, že po určitém úsilí mám určité výsledky, a ty mohu roztrdit do tří skupin. V první skupině jsou ti, kdo na mé VÝBORNĚ zareagují: Co se stalo? nebo Jak to?, a tuto skupinu je třeba ještě dále rozčlenit na ty, kterým odpovím: Nic nebo Nijak, prostě se mám výborně, a na zbytek, kterému hru vysvětlím.

Další skupina zatím zahrnuje jen úspěšného vědce Cyrila, který mi na mé VÝBORNĚ okamžitě odvětil: Já taky! Následoval slovní veletok: právě dopsal práci o A, dopisuje práci o B, celkem mu v tomto roce vyjde asi pět knih, plody jeho víceleté práce včetně překladů, atp. Odjakživa to byl trotl, už od gymnázia.

Poslední skupina je nesmírně zajímavá a vyznačuje se tím, že takto podivnou odpověď takříkajíc přejde,

jako bych nic neřekl. Jako by prostě tato velmi krátká, ale snad i překvapivá část konverzace neproběhla. Zastaví se — nebo se ani nezastaví, a prostě jenom přejdou dál a začnou úplně odjinud nebo se vrátí k tomu, co bylo řečeno předtím. Vždycky ale následuje chvíle mlčení. Nic se neřekne, pauza, přestávka — a pak, jako bych nic neřekl já. To je vážně zvláštní — nenapadlo by mě, že něco takového může nastat.

Když jsem šel domů z hospody z obligátního srazu s Fulkou, míjel jsem v parčíku u metra dvě ženy — byla už tma, byly to starší dámy a vypadaly, že jdou z koncertu nebo z divadla — ta jedna říkala druhé: „A oni byli jako-by lízátko —“

Víc jsem neslyšel, jen tuhle větu, málem jsem nadskočil a otočil se po nich, jat prudkou zvědavostí, ale víc už jim nebylo rozumět a já nechtěl šmírovat.

A ONI BYLI JAKOBY LÍZÁTKO —

Co to znamená, být s někým JAKOBY LÍZÁTKO?

V noci jsem se převaloval kolem lízátko. Vůbec nebylo kulaté a bílé, s modrým nebo růžovým okrajem a s rádky roztomilým obrázkem uprostřed, ale bylo to staré hnědé komunistické lízátko ve tvaru koruny stromu nebo něčeho na ten způsob, zabalené do hamatného povoskovaného papíru. K tomuhle lízátku jsem se slizal, a ne-

byl jsem tam sám, slizala se se mnou nějaká žena, obtáčeli jsme to lízátko-strom, jako had obtáčel strom v zahradě rajske. Probudil jsem se s pachutí v ústech a s jasným vědomím, že TOHLE to znamenat nemohlo.

Nad ranním čajem jsem dospěl k této sadě hypotéz:

1) je to o oblizování — lízátko se oblizuje — nějaká dvojice, co se pořád, i na veřejnosti cizmá;

2) představa lízátka, které dva lidi oblizují každý z jedné strany; může sloužit jako průměr pro víc věcí;

3) první část věty má sloužit jako úvod k druhé části věty, o níž ovšem nevíme nic: představ si např. skupinu lidí, která je přirovnána k lízátku, s nímž zachází nebo bude zacházet někdo jiný. Např. mravenečník může svým jazykem, jako by olizoval lízátko, slíznout půl armády mravenců putujících po kmeni stromu;

4) věta znamená něco úplně jiného.

Není nad metodický přístup. A přesto celou cestu v tramvaji jsem se viděl přislizlý k tomu kmeni, byli jsme nazí, objímali jsme střídavě kmen a sebe, nutkavě a pořád, musel jsem držet aktovku před sebou, jelikož mi celou dobu stál a zvadnul až ve chvíli, kdy jsem pohlédl na sídlo naší grantové agentury, největší v republice.

Lízátko mě vybudilo. Samozřejmě pravděpodobnost, že se znovu napojím na hovor o něm, byla téměř rovna nule, ale přistihl jsem se při tom, jak lapám věty od kolemjdoucích nebo okolostojících, jako by mi mohli nabídnout nějaké vodítko.

Jiná věc je ovšem šmírovat celý rozhovor nebo jeho část, čemuž se spíše vyhýbám od té doby, kdy jsem se octnul v tramvaji, na dvojsedadle blíž k uličce, hlavu vraženou do oběžníku o novém rozdělení hodnotících panelů (a oni mezi sebou soutěží, jako by byli na základce, přitom to není hra, podotkl jsem jednou na poradě mezi řečí, ale nikdo nezareagoval, jako bych nic neřekl, jako by tato část konverzace vůbec neproběhla, výborně). Uniklo mi tedy, že se tramvaj mezitím úplně zaplnila školní výpravou, skoro praskala, a nade mnou visely dvě starší dámy, které jsem ani nemohl pustit sednout, jelikož prostě nešlo vstát — nebylo kam se postavit; a ty dvě dámy si vykládaly navzájem o zvycích svých manželů — kdy chodí spát a co při tom mají na sobě, kdy se v noci probouzejí a kolikrát chodí na záchod, jestli mají ve zvyku ležet na zádech nebo na boku a kdy mají chuť si vrznout, nebo spíš kdy nemají — v plné tramvaji, přímo nade mnou, nahlas, ne že by řvaly, ale ani nemluvily nijak potichu, ale kdyby jenom to! Ty ženy si vykaly! Poslouchat, jak hovoří o muži tímhle způsobem — *a představte si, že on si vám musí předtím jít vždycky nejdřív ještě vyčistit zuby, jako by si je nečistil dvakrát denně* — bylo v tom něco tak perverzního, že i když jsem usilovně hleděl na nesmyslná černá písmena, cítil jsem, jak ty zdvořilé vykající si hlasy mi vypalují díru do mozku i do rozkroku, jak pták mi couvá zpátky do těla a do bezpečí s nezvratnou jistotou.

Výsledky lovu za lízátkem:

To já jsem tehdy doma vařila a on k nám chodil na obědy.

Nedosahovalo to úrovně lízátká, ale stejně si neumím pořádně představit tu situaci. Jak můžete doma vařit, aby k vám někdo další — cizí? příbuzný? vágní známý? soused? — chodil na obědy? Prostě někdo, kdo k vám na obědy chodit taky nemusí. Sugerovalo mi to něco jako penzión, červenobílé kostkované ubrusy z voskovaného plátna a kolem nich mouchy, existence jaksi utahaná, ale pořád fungující, ráno nahodí všechny své povinnosti na hrb a pak je postupně shazuje a odškrtává, do toho přestávka na oběd nad kostkovaným ubrusem s mouchami —

A von, jak má toho ptáka vobarvenýho —

Tak tuhle větu jsem si zapsal do notýsku velkými písmeny a podtrhnul. Je to čestný bratr LÍZÁTKA.

Lízátka a obarvený pták
vydali se do světa
a dopadli tak.

— Jestli si někdo myslí, že tahle báseň nemá pointu, tak se mýlí.

Z následující věty jsem vytvořil variantu lidové písně:

*Jedno větší sele —
jedno menší sele —
a ještě půlka uzennyho*

(= dva podsadití, různolící a dobře živení muži, žádný neurotický baby po přechodu). Zpíval jsem si to cestou na nákup a z nákupu a pak ještě Káje, kterou jsem dle domluvy ten den vyzvedával ze školy, strašně se jí to líbilo, říčeli jsme pořád dokola:

*Jedno větší sele —
jedno menší sele —
a ještě půlka uzenyho*

Nakonec jsme z toho udělali kánon, všichni na ulici po nás koukali a nám bylo hrozně líto, že o tom jenom zpíváme.

SEČTENO A PODTRŽENO:

A oni byli jakoby lízátko a já jsem tehdy doma vařila a on k nám chodil na obědy a měl toho ptáka obarvenýho a dostal za to jedno větší sele, jedno menší sele a ještě půlku uzenyho.

II. PŘÍVOZ VE VRANÉM

U dřevěného mola na naší straně řeky se pohupovala na vlnách olezlá dřevěná na zeleno natřená pramice — to slovo mi hned naskočilo, jelikož jinak se to označit nedalo, prostě pramice —, vedle ní stál rozložitý chlapík v zeleném vaťáku a krmil dvě labutě, co mu žraly z ruky.

„Tati, tati, pojd! Dáme jim zbytek svačiny!“

Kája, které právě bylo osm, je impulzivní a biofilní. To druhé slovo znamená, že miluje všechno oživené a hýbající se, od mořské sasanky po mamuta.

„Pozor, mladá dámo, jinak dostaneš hryzanec! Klovne tě, protože tě nezná, a bude mít recht.“ Chlapík zadržel Káju a zahnal obě labutě pryč. „Tak jedete?“ zeptal se.

„Kam?“ zeptal jsem se zase já.

„Na druhou stranu. Nebo vy snad nejdete na přívoz?“

„Jé, táto, pojedem, že jo, že máme ještě čas?“

A tak jsme jeli. Ne jednou. Tehdy, v tom listopadovém odpoledni, si musel i přívozník připadat jako v nějaké

pohádkce, ve které muž a jeho dcera se přepravují z jednoho břehu řeky na druhý, aby zlomili začarování nebo dávné prokletí. Pramice klouzala od jednoho břehu k druhému, napojena na lano spojující oba břehy řeky, a muž tyčí a pádlem navigoval loďku k molu a zase od mola. Slunce svítilo, vzduch byl jemně mrazivý, ale ne vlezlý, a já jak u vytržení pozoroval okolní kopce, které se zvedaly nahoru od hladiny řeky. Směrem ku Praze řeka zatáčela a bílé břízy na kopcích nad ní, už bez listí, vypadaly v slunci jako bílé sirky, tenké a nasvícené jak postavy na divadle, zabodnuté do té kulaté kamenné hroudy, vlny šplouchaly a loď se poslušně přepravovala z místa A na místo B, ze břehu na břeh, jak jí bylo dáno — Měl jsem v tu chvíli zřetelný a překvapivý, ale hmatatelný pocit řádu světa: vše je tu urovnáno, vše je na svém místě, a je to krásné.

Svět je krásný. Je to zřejmé z jeho tvaru, barvy, velikosti i z pestrosti nebeských těles kolem světa. Svět je totiž kulatý a tento tvar je ze všech tvarů na prvním místě, neboť má všechny části stejné. Je okrouhlý, a okrouhlé jsou i jeho části. I barva světa je krásná. Je totiž modrá, tedy tmavší než červená barva, a navíc se leskne. Krásný je ale i pro svou velikost. Neboť u všech přirozených bytostí, například u živočichů a stromů, je krásné to, co převyšuje jiné.

Tato pasáž z jednoho dávného stoika stojí na začátku kapitoly vysvětlující, jak lidé přišli na myšlenku o bo-

zích. Občas na ni pomyslím, vždycky znovu mi ale přijde jen jako agitační estetický plakát, teistický plagiát. Ale tehdy, ve Vraném, jsem to zakusil. Myslím, že za to mohlo to lano, a ten převozník.

Dědiny Skochovice a Vraný se připomínají již roku 993 v zakládací listině kláštera Břevnovského, a to mezi statky, které klášteru při jeho zakládání věnoval k obživě kníže Boleslav II. Roku 1407 prodal klášter Břevnovský Vraný a Skochovice klášteru Zbraslavskému za 190 kop grošů. V roce 1770 mělo Vraný 20 domů, Skochovice nebyly zmíněny. Název Vraný změnil František Palacký (1798–1876) na Vrané.

Kromě přívozu je Vrané (správně ovšem Vraný, což mu také lépe sluší) pozoruhodné i množstvím svých hospod; to u místa odkázaného tak dlouho jen samo na sebe nepřekvapí. Nemůžu říct, že bych je znal všechny, jelikož městečko je roztáhlé podél řeky a plynule přechází v sousední Skochovice, ale nedaleko školy výtvarných a jiných umění, kde občas pobývám (a pořád dokola tytéž polofalešné zvuky školních skladeb z oken, vyhlídka na tytéž malé neumětely, kteří roky dokola recyklují svoje neumětelství a platí za to podobným, jen o patro výš se nacházejícím neumětelům, aniž by někomu ten samožerný koloběh vadil, aniž by se ho někdo pokoušel zastavit), zkrátka v oblasti akčního radiusu mého lidového umění, kam Petra posílá Káju již druhým rokem v mylném přesvědčení o jejím výtvarném talentu, jsou

hospody čtyři. Já dávám přednost hospodě s debilním názvem Pod Obecním úřadem, která mi nabízí místo mimo hlavní prostor, navíc u okna: místo, kde si mě nikdo nevšímá, zatímco já si můžu všítat, čeho chci. Když jsem tam přišel poprvé — byl teplý zářivý říjen, stromy na stráni hořely, takové to světlo, které říká, že ještě někdy bude a nastane něco pořádného, že ještě je život — a usedl ke stolu v rohu, opanoval hospodu lidový vypravěč. Výhled na něho jsem měl zakrytý sloupem, ale slyšel jsem všechno. Nejdřív přišla historka o bombardování Prahy, kterou jsem ještě moc nevnímal, potom následovala další, jak pomáhal otcí v krámě: měli řeznictví a on jako kluk vyřizoval různé pochůzky. Jedné dámě nosíval pravidelně vnitřnosti a různé odřezky pro její kočku; tak tam zase jednou jde, balíček s masem v tašce, zazvoní a podává to madam, madam rozbalí papír, jukne na to jednou, jukne podruhé, pokrčí nos, zase to zabalí, vrazí klukovi do ruky a pronese historickou větu:

„Mirečku, vrať se a řekni tatínkovi, že takovej utahanej pajšl naše kočička by nepapala.“

TAKOVEJ UTAHANEJ PAJŠL NAŠE KOČIČKA BY NEPAPALA!

Od té doby — zní to hrozně, ale je to tak — vidím-li utahané, udřené ženy v letech, po iks porodech a operacích, jak se šourají, tu pomaleji, tu rychleji ulicí, tašku nebo dvě tašky v ruce, tahle věta mi vždycky naskočí. Jak ten jejich utahanej pajšl musí vypadat... Přitom mužský pajšl mi nikdy nenaskočí; když jsem o tom jed-

nou, už ne zcela střízliv, mluvil se svým bratrancem Mojzírem — je to gynekolog —, Mojzír, který se vyznačuje tím, že má strašnou smůlu na baby, pravil: „No to ti naskakuje proto, že ženský toho mají vevnitř tolik! Ty tam maj věci, který my vůbec nemáme! To jsou složitý bytosti, my jsme proti nim úplní primitivové, skoro kuželky.“ — Vážně řekl KUŽELKY. Navíc, jak jsem řekl, měl na baby hroznou smůlu, od jedné ženy, Slovenky, ho odstříhlo její mládí a jeho matka, ta druhá byla PYČA. (Tento výraz mám vyhrazen jen pro tu kategorii žen, které si ji nepominutelně zaslouží: aneb představte si ženu, která v manželství pustí něco peněz na opravu rodného domku, do kterého se nastěhovala z Řepákova, odkud pochází, za pár let si ale vzpomene, že chce peníze zpátky, a u rozvodového soudu je chce zpátky znova; přitom v domku, postaveném na pražských Cibulkách Mojzírovým dědem MUDr. Brontvajem ve dvacátých letech minulého století, dřepí ještě roky a odmítá jej opustit: PYČA.)

Chlapík pak vyprávěl další historky, jak pracoval na jatkách, jak všude byly ty zabíjený dobytčata a všudepřítomný krysy s tenkýma ocasama a jak provážel domů kusy masa na svém těle, páč ofiko to samozřejmě bylo zakázáno. A jak tak stál v tramvaji a lezlo mu to maso ven, jelikož ho bylo moc, dáma, nad kterou stál, si myslela, že mu leze ven péro, tak mu povídá: „Zahalte se!“ On myslel, že má schovat to maso, tak ho nějak víc zastrčil, ale zase mu to vylezlo jinudy, jelikož toho bylo

moc, a ona zase: „Zahalte se!“, scénář se opakuje ještě dvakrát, nakonec dáma rozhořčeně vystoupí s novými a netušenými anatomickými zážitky... Měl jsem tehdy co dělat, abych se tam nahlas neřezal smíchy, a vždycky potom jsem toho vypravěče vyhlížel, ale Mireček už nikdy nepřišel.

Když jsem si dnes před odchodem odskočil a vracel se ze záchoda, jeden týpek — vypadá jako kriminálník, čelo nízký, ostře řezaný rysy, polovina zubů, tetování po celý paži, sedává vždycky u stolu u sloupu uprostřed místnosti — zrovna povídal druhému:

ŠKEMRAL TADY O KOULE.

Málem jsem zařval, ale je to pochopitelný: Jak by tady neškemral o koule, když má toho ptáka obarvenýho?

30. března jsme šli do paláce dóžete. Dóže nás nechal procházet sálem Velké rady, abychom si ho prohlédli, a smekl svůj cornu velmi hluboko. Pak nás vedli do všech místností, kde jsou úřady a zasedá senát. Nakonec nás zavedli do vězení, kde jsme viděli dva italské kavalíry — benátské šlechtice, kteří tam sedí na dva roky. Item návštěva u kurev, odkud jsme šli do mincovny.

Tak popsal svou návštěvu Benátek Lev Vilém Kounic v roce 1635 (zdroj: časopis Dějiny a současnost, má vran-ská četba).

Item jsme jeli nazpátek vlakem, který měl jedenáct minut zpoždění. Item jsme hráli hru ve třech: Karolína Bizomová, Jiří Bizom, její otec, a Veronika Bezejmenná,

její spolužačka. Principem hry bylo opakovat jedno slovo, každý jiné.

Karolína: FAKT.

Veronika: A PROČ?

Jiří: NE!

Přes svou jednoduchost — nebo snad právě pro ni — je hra nesmírně bohatá a skýtá řadu zákrut. Necht' si to každý zkusí provozovat v jedoucím vlaku aspoň dvacet minut.

Fakt. A proč? Ne! — A dóže smekl svůj cornu velmi hluboko.

Večer, doma, mě přepadl strašný záchvat nostalgie nebo čeho, byl jsem zase zpátky ve studentských letech na koleji na Větrníku, kam jsem občas chodil za spolužáky na pití a na karban a hlavně za holkama, který tam byly na dosah, i když ovšem často mimo přímý dosah. Pamatuju si jeden večer — pili jsme pivo a zelenou, hráli mariáš a rozebírali Beneše, jakej to byl zmrđ — zvláštní, že nikdo, ani jeden z nás, studentů historie, se ho pořádně nezastal, prostě celej večer jel Beneš jako zmrđ. Pak bylo všecko dopito a Tomáš — vysokej, černovlasej, s takovým jemným nosem, odněkud z Jeseníku nebo Rýmařova nebo z podobný prdele, chytřej a ironickej — vylezl na balkón, tenhle pokoj byl umístěnej uprostřed bloku a jako bonus měl balkón, a Tomáš, už zpitej, vylezl na ten balkón a močil z něho dolů a do té noční tmy a napůl spícího města řval na plný koule:

MRDAT! MRDAT! MRDAT!

Vidím ho před sebou, s rozepnutým poklopцем a s tím zoufalstvím nadržného mládí, který hledá jenom kam se vysemenit, MRDAT! Kurva, MRDAT.

— Item návštěva u kurev, odkud jsme šli do mincovny.

Tomáš Horčička, vystudovaný historik, zaměstnanec muzea v Olomouci, podruhé ženatý, z prvního manželství dcera Alice, nyní studentka medicíny; manželství bylo rozvedeno po vzájemné dohodě (jinými slovy poté, co Šárka Horčičková otevřela mailovou korespondenci svého manžela, kterou omylem zapomněl zavřít na ploše domácího computeru; jedna sloha, převázaná imaginární růžovou stužkou, obsahovala milostnou korespondenci Tomáše H. s jistou Evelínou P., trvající po dobu několika měsíců. Ze všeho nejvíc byla ovšem Šárka Horčičková rozmrzena, ba přímo rozeklána skutečností, že korespondence obsahovala narážky na opakované dřívější návštěvy Tomáše H. v bordelu, kam, jak psal s četnými detaily Evelíně P., toho času vdané, chodil „za děvčaty“. Rozhořčení Šárky H., že se s ní Tomáš o tyto poznatky nepodělil, zatímco s Evelínou P. ano, a to dokonce opakovaně, bylo nelíčené a představovalo hlavní důvod, proč podala žádost o rozvod, již bylo vyhověno). Tomáš H., muž tehdy sotva čtyřicetiletý, zanedlouho navázal nový vztah s Adélou M., z něhož vzešel syn Tomáš, nyní šestiletý a těžce postrádající svého otce, který před dvěma lety zemřel na rakovinu varlat. Stolní

společnost ve složení Josef K., Fulka, Jiří Bizom nyní v Podskalské celnici, hospodě význačně pouze tím, že se jako jediná v okolí nachází v původní lokaci, tj. několik metrů pod úroveň chodníku, řeší otázku, jestli se Tomáš Horčíčka, vystudovaný historik, zaměstnanec muzea v Olomouci, zapsal do historie. Tato otázka byla několikrát zodpovězena poukazem na:

stálou expozici věnovanou olomoucké univerzitě, kterou Tomáš H. pro muzeum vytvořil;

stálou expozici Od kolébky do hrobu, kterou Tomáš H. pro muzeum vytvořil;

nápad přestavět bývalou vojenskou pevnost na kraji města na centrum věnované popularizaci vědy, zejména mezi mládeží, který Tomáš H. jednoho dne přednesl nad pátým pivem v hostinci U Muzea, řečeném Ponorka; objekt NEMO byl slavnostně otevřen, za účasti všech myslitelných univerzitních i krajských hodnostářů a bez jediné zmínky o Tomáši H., před rokem;

existenci dvou potomků Tomáše H., z nichž některý — nebo jeho / její potomci — se mohou vepsat do historie.

Je také vzpomenu pohřbu Tomáše H. a následné pitky v hospodě Na Rybníčku, a Jiří B. dále vzpomíná na jednu dávnou noc — není si jistý, jestli přátelé tehdy také byli při tom —, kdy Tomáš H., stojí na kolejním balkóně, močil dolů a řval: MRDAT! Josef K. dále nadhazuje myšlenku, že takovými činy (u něhož on tehdy bohužel nebyl) se zapisujeme nejsilněji do tkaniva světa; dále je hodnocen výraz „tkanivo světa“ a je zkonsta-

továno, že Josef K. je již ožralý. Jiří B. to o sobě přiznává také a začíná blábolit o hře na odposlechnuté věty, kterou provozuje sám se sebou a jejímž výsledkem je obarvený pták (není jasné čím); argumentuje, že se jedná o cvičení v pozornosti, což vede Fulkou k digresi o duševních cvičeních Ignáce z Loyoly; Bizom Ignáce odmítá zejména z toho důvodu, že byl voják a že kasárenskému drilu v jakékoli podobě, třeba i v podobě duševních cvičení, je třeba se vyhnout; sám naopak vynáší moment hry, který vede k tomu, že i cesta metrem se stává lovištěm sensací a sensačních vět; například dnes, uvádí Bizom, ulovil na jezdicích schodech, místu, které nelze označit jinak než jako past, od dolů jedoucích mladíčků (on sám mířil sem nahoru, do Podskalské celnice) větu: „Mocinky tě miluju už dávno nehrozí.“ Celá společnost je větou jednoznačně a příjemně rozveselena, Josef K. ovšem neopomene dodat, že to celé je typická bizomovina; vzhledem k blížící se zavírací době objednává společnost paňáka na odchodnou, a to ballantinskou whisky. Po zkonzumování této tzv. chodníčkové (výraz je Fulkou bezodkladně okomentován jakožto doklad génia lidu, který je jinak k uzoufání tupý) stolní společnost opouští Podskalskou celnici, Jiří B. stojí na nábřeží, močí dolů na náplavku a řve, maje před očima jemný ironický nos Tomáše H.:

— ITEM NÁVŠTĚVA U KUREV, ODKUD JSME ŠLI DO MINCOVNY!

III. SLUŽBA A MISE

Akt hry tvoří řád a pořádek. Do nedokonalého světa a do zmatečného života vnáší dokonalost, třebaže dočasnou a nedokonalou. Nejmenší odchylka od řádu hru kazí, zbavuje ji jejího charakteru a znehodnocuje ji.

A pak přijde první už letní den — ne v létě, bývá to většinou už v dubnu — první opravdu horký den, kdy odloží svoje svetrčky a saka a kabáty a kabátky a vyvalí to na nás: tramvaj je najednou plná ramen, podpaží, výstřihů, ze kterých to vyublává, a kolen a stehen a půlprdelí. A všechna ta obnažená kůže vylučuje tu více, tu méně potu, ramena prsa vyholená vlhká podpaží, výsledky kultury žiletek, hlavně totiž ne chlup a chlupy, to jsou sprostá slova, zkrátka všechna ta potící se vyhlenost se k tobě sice netiskne, ale obestupuje tě ze všech stran, nemáš žádnou možnost úniku, a je jich tolik! Kdyby jich aspoň bylo o něco míň, kdyby tu byl nějaký prostor, ale

všude koza prdel rameno vemeno krk vztyčené podpaží s černými tečkami, jelikož se musíme držet, abychom neupadly, nevypadly, kam? Do hlubin muže? Pcha. To jícen ženy je bezedný, a jak napsal básník, jednou přijde den, kdy muž jasně pocítí, že v něm jsou na něj nachystána ozubená kola.

Ve hře na profesorovo VÝBORNĚ jsem učinil další pokrok. Potkal jsem totiž v tramvaji Václava, mého dalšího spolužáka, komeniologa, jehož manželství se rozpadlo v Německu, když tam Václav docházel několikrát týdně od brzkých ranních hodin na kurzy řečtiny; tak to přinejmenším podává Václav. Tento Václav, s nímž bych měl chodit pít častěji, pravil, že odpověď VÝBORNĚ je logická a vlastně jediná možná. Na tak blbou otázku striktně vzato žádná jiná, vskutku se nabízející odpověď neexistuje, všechno ostatní jsou pokusy stejně trapné jako otázka sama, sestupují na její stupidní úroveň. I mé strakaté prase se, takto nasvíceno, vesele a chrochtavě druží k původní debilitě. Zato profesorovo VÝBORNĚ otázku jediným možným způsobem likviduje: je jako čistý průstřel, čistý řez stupiditou, kterou samotným svým aktem ruší.

Takto analyticky posílen ve své misi jsem si odpověď zautomatizoval natolik, že na vznesenou otázku už odpovídám bez pauzy, což má jediný následek:

— No jo, taky vypadáš výborně!

— No jo, fakt vypadáš dobře.

Výsledek je ten, že se už nikdo nedozví, že hraju hru.

Proč hraje člověk — dospělý muž — tyto a podobné hry? Snad proto, že se chce nějakým způsobem uvést do pohybu? A to ve chvíli, kdy je lapen, zaseknut na určitém místě své životní pouti — stop. Pouti kam? Za svatými? Za lízátky a řetízkovým kolotočem, odér sladkostí, cukrové vaty a piva, hrčení jednotlivých atrakcí a vlezlá, pitomá hudba? Stop a zpátky z tohohle dušezpytu, z té intošské ironie: zkratka je jako na řetízkovém kolotoči zaseknutý v místě, které se jeví být z okolních stran zcela zaplněno: minulými chvílemi a místy; sumou předchozích atrakcí; jinými lidmi a jejich minulými chvílemi a místy; proslovy, které už byly prosloveny, vůněmi a věcmi: celý průvod věcí je seřazen a jedna naskakuje za druhou jako apoštolové na orloji, který je ovšem pouštěn imrvére, až z toho bolí oči. Kromě toho mrtví a prázdný odlitek v prostoru, který tu po sobě nechali stejně jako automatickou výčítku, že oni tu už nejsou, zatímco ty, atd. Matka, jak ležela po mrtvici půl roku v bezvědomí, střídali jsme se u ní s otcem dopoledne a odpoledne jak na směny, její zavřené oči, ale pravidelně se zvedající hrud', živý metronom, co jí běželo hlavou? A kde vlastně byla, když půl metru ode mě? *Věčně zelené ostrovy, ztracené v moři za obzorem* — ten den, než pak nad ránem umřela, jsem jí recitoval Seiferta, nevím

proč. A pak je to pryč je to pryč je to pryč. Prázdné odlitky v prostoru. Prázdný, zaseknutý mezi slovy a slůvky, která je krajně obtížné použít: jisté debaty byly zopakovány s osobou A třístatřicetpětkrát, s osobou B dvěštesedmdesátkrát šestkrát: šestikarát konverzační hry. Děti se do toho nepočítají, dětská hra se hraje odznova nebo se nabalí další, dítě je hra je hra je hravé. Výsledný pocit: únava, opakování, vybledlost: zelená barva nátěru, který lemoval schodiště v domě ve Vršovcích, kde jsme bydleli, když jsem byl malý, a jeho vlezlý latexový odér, cítil jsem ho občas dokonce i v posteli.

Jestliže o hře uvažujeme z hlediska deterministicky pojatého světa pouhých působících sil, je hra v plném smyslu slova superabundans, něčím nadbytečným. Teprve tím, že do takového světa proniká duch, který ruší absolutní determinovanost, je existence hry možná, myslitelná a pochopitelná. Přítomnost hry stále znovu potvrzuje, a to v nejvyšším smyslu, nadlogický charakter naší situace v kosmu. Hrajeme si a víme, že si hrajeme, tedy jsme něčím víc než jen rozumnými bytostmi, neboť hra je nerozumná.

Plačtivá rozepře: v tomto stavu jsem našel Petru (stále ještě) Bizomovou a Karolínu Bizomovou. Důvodem rozepře byla skutečnost, že když měli ve škole napsat, jaké dobro jim poskytuje matka, Karolína napsala:

MAMINKA MI DÁVÁ JÝST.

Brutální gramatická chyba ale rozepři nezpůsobila.

„Rozumíš, to všechno, co pro ni dělám, prostě každý den, od rána do večera, doslova — a ona napíše: Maminka mi dává jíst. Co si o mně všichni pomyslí? Že na ni úplně kašlu a jenom jí dám s odpuštěním nažrat?“ Měl bych dodat, že když se rozčiluje, je Petra nejpůvabnější.

„Mysli, prosím tě: co by se stalo, kdybys jí každý den nedávala najíst? Co by nastalo?“

„Ale o tom to přece není, to —“

„Odpověz: co by se stalo?“

„No umřela by, no, to chceš slyšet.“

„Tak, umřela by, a o tom to celý je. Ty jí dáváš jíst, čili jsi zárukou a garantem celého a veškerého jejího života. Téhle literární figuře se říká synekdocha.“

„Když ty si vždycky ve všem najdeš nějakou převracečku, prostě to přetočíš jinam, než kde to je.“

A jsme doma. Neřekl jsem nic a odebral se ruku v ruce s Karolínou vstříc sobotnímu povětří.

Dospělý muž s dítětem ve vlaku skýtá určité nepopíratelné a předem neprozkoumatelné možnosti. Nezaujatý pozorovatel by toho sobotního dopoledne viděl v kupé pro čtyři lokálního spoje muže relativně mladistvého vzhledu a jeho světlovlasou dceru, jak okamžitě po usednutí do kupé rozloží na stolek:

pytlík s fornetti

brambůrky s příchutí pikantní paprika

banánky v čokoládě

kokakolu

pytlík gumových medvídků haribo.

„To aby sis nemyslela, že jenom maminka ti dává jíst!“ zahrozí muž ne zcela smysluplně a oba se dají do smíchu.

„Aspoň budu mít, táto, co říkat v pondělí, až budem sedět v kroužku a každéj bude povídat, co jsme dělali o víkendu. Když nikde nejseš, tak je to otrava.“

„Hm. A co teda říkáš, když nikde nejseš?“ Muž si zavdá fornetti s nivou a dívá se z okna na pohybující se krajinu.

„Něco si vymyslím. Třeba posledně to bylo takhle —“ dívce se zaleskne v očích — „paní učitelka se mě zeptala, když na mě přišla řada, co jsem dělala o víkendu. A já jsem řekla: Fende mende, sežrali jsme jahůdky. A dostala jsem jedno plus.“

„Co že jsi řekla?“

„Fende mende, sežrali jsme jahůdky. A dostala jsem jedno plus.“ Děvče hrábne do pytlíku s brambůrky a s plnou pusou pokračuje:

„Pak se paní učitelka ptala, jaký byl domácí úkol z češtiny. A já jsem řekla, Fende mende, sežrali jsme jahůdky. A dostala jsem dvě plus. Teď už jsem měla tři plus.“ Teď hrábne do pytlíku s brambůrky zase muž, který se odvrátil od okna a se zalíbením, ale také s jistou obavou sleduje řečový tok své dcery.

„Pak se mě paní učitelka zeptala, proč jsem neudělala domácí úkol z matematiky. A já jsem řekla —“

„Fende mende, sežrali jsme jahůdky,“ dopoví muž. „Ve skutečnosti jsi ale sežrala brambůrky. Takže všichni plus se ruší. Budem vystupovat, zlato.“

**SEVERŠTÍ TROLOVÉ BYLI PŮVODNĚ
PŘED ROKEM 1000 OBŘI, KTERĚ UMŘELI,
A Z ČERVŮ ČI HADŮ V JEJICH TĚLE TEPRVE
VZNIKLI TRPASLÍCI.**

Káje, stojící před muzejním panelem s nápisem vyvedeným obrovskými modrými písmeny, se koulely po tváři slzy. „Táto! Řekni, že to tak není, že si to vymysleli! Že z žádného červa nebo hada nemůže bejt trpaslík! Že ne, táto!“

„Ovšemže ne, zlato. To sem napsali, protože někdo to už předtím napsal někde jinde. Oni si to nevymysleli, jenom to opsali. Co vám říká paní učitelka ve škole, když někdo opisuje?“

„Že to nemá dělat. Že opisovat se nemá.“

„No tak vidíš. Vidíš, kam to vede. K červům a hadům. Pusť to z hlavy a pojď se podívat na opravdický trpaslíky, mají tu fakt vzácný exempláře.“

Vedle jezírka, nacházejícího se u rybníčku pod jílovským muzeem, stála lavička, vlastně několik laviček. Podle principu pravděpodobnosti nebo zákona velkých

čísel jsme mohli zamířit ke kterékoli z nich. Zamířili jsme k lavičce číslo dvě. Kája začala se soustředěným výrazem prohrabávat útroby svého batůžku, než našla zbytek olezlé svačiny a začala jí krmit kačenku s kačír-
kem, kteří křížovali jezírko sem a tam. Vedle lavičky le-
žel papír. Zvedl jsem ho, jen tak nebo možná z krypto-
ekologického tiky, který říká: Zlikviduj jakýkoli volně se
povalující papír, neb je to škodná zvěř, která potřebuje
zastřelit. Papír byl mírně zažloutlý, popsany z obou
stran na psacím stroji a nesl nadpis:

SLUŽBA A MISE

A: Služba 28. 2. 1989

*Brzy ráno nádraží. Železná klenba hlavního nádraží, jejímž je-
díným posláním je shromažďovat magické síly této křížovatky.
Dodávám, že jsem plný včerejšího piva. Je mi zcela hnusně, ale
můj vlak jede až za půl hodiny, a tak budu půl hodiny slídit pa-
chy a zvěsti (s ruksakem na zádech a s vypitou hlavou).*

*Perón, nádražní restaurace, bufáč u stanoviště taxi, novinové
stánky, perónní kiosky obklopené hemživými existencemi, slídi-
ví sběrači odpadků, zlodějští prodavači, taxikáři, vojáci, zame-
tači, stařícké holky — individua (vesměs podnapilá nebo toužící
po ranním doušku) stylizující se s námahou do něčeho ze svých
minulých představ a dále existence již úplně nesrozumitelné,
pohybující se s logikou papíru hnaného větrem, s logikou schi-
zofrenika.*

Uvidím ženu loučící se s mužem. Loučení — běžný výjev křižovatky, avšak z ženiny strany nezvyklý, neboť její smutek je nepředstíraný, skutečně zoufalý. Na chvíli tomu věřím a necitelně zaujat pozoruji a projdu kolem. Samozřejmě. V jejím postoji i očích vidím zištný strach, strach o svůj mobilní majetek, o svého podpůrce a živiče. Strach parazita.

Strach parazita, splývající, příhodný pro toto shromáždění na tomto nádraží čpícím příživou a zlodějnou. Jsem unaven pozorností (včerejším pivem a ruksakem na zádech) a s úlevou přijímám toto vysvětlení a rozhřešení. Vlak se ženou odjel a udělal místo jinému, který přiveze zase jiné zloděje a příživníky. Zvenčí proniká denní svit a v jednobarevnosti haly se objevují skvrny. Teď už jen mechanicky přecházím a civím a náhle si uvědomuji něco nepravděpodobného. TEPLÁ VODA, zírám na nápis umístěný na jednom z pilířů nad perónem. Přitom nikde žádné potrubí, zbytek umyvadla nebo výlevky. Nic, jen malá smaltovaná tabulka, výsměšně zírající do bezbarvé haly. TEPLÁ VODA. Nasedám do svého pantografu.

A: Mise 29. 2. 1989

Dnes se pracuje. Vytahujeme rezavé železné předměty a kabely ze zoraných rozbahněných polí. Při té nejhynusnější činnosti s kabelem tlustým jako chobot zahajují řeč o parazitech a zlodějích, jak mi určuje včerejší motivace. Všichni soustředěně a vytrvale makají, jenom já mám pořád nějaké pojízdky a pochůzky, stále mám co zařizovat a k pořádné práci se ne a ne dostat. Mluví o parazitech pijících krev a řeč přijde na bezplatné odběry

krve a já to prohlašuji za exemplární příklad parazitství. Zároveň mi dochází, že jeden z těžce pracujících přítomných dostal před časem čestnou plaketu za 50 bezplatných odběrů krve. Vysvětluji mu dobrotivě, kolik zlodějů a parazitů z toho má dobré bydlo. Zarytě mlčí a maká — shodou okolností jediný z přítomných (i široko daleko), který bere vážně své povolání. Ostatní se považují za příživníky, přestože jsou právě obaleni humusem od hlavy k patě. Dále již sama proudí řeč o zlodějích a kradení. Kradе se všude a vždycky to tak bylo. Zlodějna je dokonalý konverzační leitmotiv.

Já jsem dnes ukradl:

1 roličku toaletního papíru (kamarádovi vedle z vozu)

1 nůž kuchyňský (kamarádům vedle z vozu)

2 klíče montážní (kamarádovi z pojízdné dílny)

1 krabičku cigaret zn. Start (nepřiznal jsem při placení kamarádovi hospodskému)

1 pivo (sám sobě, neboť jsem si připsal čárku na účtence).

Odpoledne nakládáme hasičské hadice. Já se stále zdržuji práce, a jak předstírám zaneprázdněnost, přimotám se mezi vlek a hromadu hadic a dostanu pořádně do hlavy kovovým uzávěrem hozené hadice. Klesám pod vlek. TEPLÁ VODA, uvědomuji si. Ležím pod vlekem a řvu smíchy: TEPLÁ VODA!

„Co bylo na výletě nejlepší?“ kladu cestou domů obligátní otázku.

„Dobroty,“ řekla Kája. „A trpaslíci,“ dodala po chvíli.

Za sebe musím říct, že nejlepší byl papír. Co znamená Služba a mise? Kdo tehdy, než padal režim, hrál tu-

hle — zřejmě — hru? Jak se tenhle zápis octl u pitomýho jezírka pod domem plným trpaslíků, kteří byli původně červi v těle obrů? Kdo a co tehdy, než padal režim — v tu chvíli jemný bodec, který celou dobu se mi opakovaně zarýval do hlavy a dál, secvaknul a bodnul: záznam MISE je z 29. února, tedy z přestupného roku, kdy má svátek pouze Horymír. Žádný lichý rok ale, jak ví každé dítě školou povinné, přestupný být nemůže. Tudíž celé je to FEJK, nebo je fejk aspoň MISE: rolička toaletního papíru, jeden nůž kuchyňský, 2 lžice montážní lohnuté v neexistujícím dni, nejsoucím odpoledni, remise mise, důl Pepř, dávno zavřený a nefunkční, který jsme to odpoledne s Kájou navštívili, důl Pepř — důl Pepř — důl Pepř.

Jsou-li ale pravidla našich jazykových her, na rozdíl od pravidel šachu nebo od pravidel logického kalkulu, jenom více či méně implicitní, pak je třeba zodpovědět otázku, co to znamená řídit se implicitním pravidlem. (Není to vlastně protimluv?)

Ráno mi dochází má kardinální chyba: hra byla naprosto v pořádku. Ten, kdo ji hrál, ukradl komunistickému kalendáři jeden neexistující únorový den.

IV. KRAFE KAFKA V CAFÉ KAFKA

Člověk je složen ze tří bytostí A a B a C. A je úplně uvnitř, pak jde B, pak C. Jádrem A vysvětluje B, proč se člověk musí trápit a proč si musí nedůvěřovat, proč nesmí žít. C je člověk činorodý, tomu už se nic nevysvětluje, jen B mu strašlivě rozkazuje. C tedy jedná pod nejkrutějším nátlakem, ale ani ne tak z pochopení, spíš ze strachu a z důvěry: C totiž věří, že A vše dobře vysvětluje B a že B vše dobře chápe.

Jiří Bizom (*hraje prostáčka, role, která mu vyhovuje*): Čili podle tebe za všechno může střední člen alias B?

Josef K. (*sebejistě, neboť obeznámen s věcí, má nastudováno, jinak zástupce ředitele pražského gymnázia*): Ale ne, to bys zase zjednodušil, prostě za to můžou všichni tři, kdyby tam byli jenom dva, tak by to nedávalo smysl. Vždycky tam prostě má nějakou trojčlenku: je tam pán a sluha, ale k tomu jsou mlatici, kteří toho sluhu mlátí. Je tam zvíře a pán, ale taky bič, kterej —

Bizom: Takže jako vždycky něco mezi, čím se jako bije a řeže ten druhý? Ten poddanej? Není to krapet jednoduchý?

Josef K.: Ne, to ne, podle mě se chce prostě říct, že člověk je takhle blbě udělanej nejen ve vztahu k druhým, což je samozřejmě vždycky průser, ale že je takhle udělanej sám o sobě, že člověk je prostě past sám na sebe. *(Jako past na obyvatele Prahy by ovšem bylo možno označit i Podskalskou celnici, ve které se naše společnost opětovně nachází; opětovně se v ní ale schází i téměř — po vodě — vyhynulý spolek Vltavan v modrých uniformách, má tu dokonce svou vývěšku.)*

Bizom: Jo to je fakt objevný, ty vole, tak na tohle jsme vážně celou dobu čekali

Josef K.: Je to objevný v tom, jak je to rozkrytý a zanalyzovaný

Fulka *(vstupuje do hovoru jako světaznalý muž, nic jiného tomuto stárnoucímu elegantovi nezbyvá)*: Jenomže — abych se do toho, pánové, vložil — on ovšem byl sám nejen past na sebe a na druhý jako my, on sám byl past na druhou! Tudíž jeho výroky platí jenom pro něho, ale ne pro zbytek světa.

Josef K.: Jasně, a proto ho zbytek světa furt čte, zajímá je babrat se v tom ušatým cvokovi, kterej s nima nemá nic společného

Fulka: Odkud víš, že ho dneska opravdu někdo čte? Dneska akorát lidi občas chodí do knihoven a odnášejí si odtamtud knihy.

Bizom: Hlele, hlubokomyslný kritik postmoderní digitalizovaný civilizace promluvil! (*Doráží svůj půllitr, aby bezprostředně poté obdržel od obsluhujícího vyholeného pingla další; kvalitní zános je zjevně jedinou dobrou vlastností tohoto lokálu.*)

Fulka: Užij si to, Jiří. Já zkrátka jenom nabízím určitou možnost, jak vybruslit z překérní konverzační situace, ve které se právě nacházíme. Je zde jakási ikona — pravděpodobně falešná — dnešní doby a tohoto města, ve kterém shodou mnoha okolností žijeme. Tudiž —

Bizom: Já nevím. Já fakt nevím, proč se zabývat něčím, kdo udělal ternu s tak primitivním nápadem, že se někdo ráno ve svý betli probudí jako blbej hmyz.

Josef K.: No jo, nápad je to úplně primitivní, jenomže co s tím ten ušatec udělá! Ty detaily! Kurva! Jak ten hmyzák leze po stropě! Co žere, a jak ho otec bombarduje jabkama! To je úplně dokonalý, to se prostě nedá zapomenout! Nebo ta služebná — pamatuješ si, co s ním pak udělá ta služebná?

Bizom: Jsem to kurva nečet, nebudu číst takovou pitomost, která je celá založená na tom, že blbec, kterej byl blbcem už v lidský podobě, se ráno probudí jako blbej hmyz.

Josef K.: Jenže ten blbec byl v lidský podobě přece jenom člověk a o tom to celý je, to ti nedošlo?

Fulka (*rozšafně, rozsuzovač sporů, z nadhledu jako obvykle*): Pánové, já myslím, že jste nechali stranou podstatný moment, kterému byl blíž Jiří: Co chceš totiž očekávat

od osoby, o které se i v její lidské podobě řeklo, že mu stačí k radosti vyřezávat si lupínkovou pilkou!

Bizom: Čímže jako? (*Stolní společnost potěšena, rázem jako by nadskočila o deset čísel na svých lavicích.*)

Fulka: Lupínkovou pilkou.

Bizom: A ta jako vypadá jak?

Fulka: To samozřejmě nevím, nikdy jsem lupínkovou pilku neviděl, ale předpokládám, že je stejně pitomá jako celej Samsa.

Bizom: To si jako pamatuješ takový blbosti, že hrdina si rád vyřezává nějakou pilkou?

Fulka: Jo, a taky si pamatuju, jaký punčocháče měla ve školce Věruška Pružincová, když jsme u toho. Takový modrý, s červenejma a bílejšma vlnovkama, vypadaly jako pletýnky. Pak spadla do žumpy a bylo po ní.

Bizom: Jako v těch punčocháčích spadla do žumpy?

Fulka: Jiří, nevím, co měla na sobě, když spadla do žumpy, ale vím, v jakých punčocháčích chodila do školky. A taky vím, že Řehoř Samsa si rád vyřezával lupínkovou pilkou. A za tím si stojím! (*Bouchne do stolu.*)

Josef K.: Když vy k tomu prostě přistupujete z blbýho konce, vám nedochází, že ten člověk kromě toho, že byl básník, taky kurva myslel! Když někdo řekne, že psychoanalýza je prostě Raši-komentář, a ten jsme my Židi dělali vždycky, je u mě prostě borec!

Bizom: Jo tak ty si myslíš, že když se jmenuješ Josef K. a seš z Prahy, tak musíš ušatce celýho nastudovat a pak nám dávat rozumy, fakt bezva

Fulka: Ve prospěch Josefa lze říct, že existují výklady, že se to má celý vykládat jako kabala, prý to dává dobrý smysl. Vždyť to byl Žid jako poleno — a kdyby se vážně sebral a jel za chasidim — jenomže on o tom jenom žvanil.

Bizom: Bah! Kdyby to bylo dnes, vrazí do něho antibiotika, zbaví ho tubery a je vymalováno. Žádná předčasná smrt, žádná legenda, nic prostě

Josef K.: Pravda je, že s Dorou se chtěl jako sionista odebrat do Palestiny, chtěli si tam otevřít restauraci

Bizom: To by mu ale stejně nemohlo fungovat, vzpa-matuj se, Josefe, kurva dyť to byl úchyl, sociopat, který-ho zrušil vlastní fotr, ve dvou se cítil opuštěnější, než když byl sám

Fulka: Jedete ovšem, hoši, tu kontrafaktuální historii blbě. I kdyby se vyléčil z choroby, zůstal by v Praze, nejspíš sám — Dora je předsmrtná báhorka — pak by ho zhaftli a šel by do transportu jako jeho sestry. Hrob mají na Vinohradech, u bratříčka. Gemeinsam.

Josef K. (*který v tu chvíli povstává, cítí potřebu vyjádřit své pohnutí i naléhavost věci gestem, vztáhne tedy ruku do zakouřené-ného vzduchu před sebou*): Pánové! Víte, o kom to tady vůbec mluvíme? O géniovi, který napsal, že člověk je bědná krysí díra postranních myšlenek! A taky že člověk se nemá obíhat jako pes. Že má žít rovně — bez sebezpytu —

Bizom: Jo a proto ten sebezpyt, ty vole, celej dospělej život provozoval —

Josef K. (*stále vztyčen, ruka krájí hospodský kour*): Ještě jsem neskončil. Tenhle génius taky napsal geniální myšlenku, že jazyk jako takovej, prostě celej jazyk vypovídá jenom o vlastnictví a jeho vztazích.

Fulka: Ha! To je ono! Hle kvintesence myšlenky! Celá Praha je totiž ve vlastnictví Franze Kafky a jeho jazyka! Café Kafka v rodném domě FK na rohu Kaprovky a Maiselovy, kde čokoláda se šlehačkou je za dvě stovky, je ve vlastnictví Franze Kafky a jeho jazyka! Všechny blbý hrnky a blbý trika patří Kafkovi, chci říct Samsovi, chci říct jeho lupínkový pilce! Opletl nás do svých lupínků, háže po nás slupky od jablek, pořád píše dopis otci, kterej ale máme dopsat my! A pak se vrhnout do řeky! Chce nás vlastnit, a vlastní nás všechny! Všichni turisté jsou jeho majetkem, všichni patříme ksichtu na okně kavárny, a ten ksicht patří bance jazyka! (*Dospěv na vrchol intelektuálního říčení, začíná sklouzávat dolů.*) Přístupujou k tomu ovšem bankovně špatně, měli by vyrábět jiný věci, třeba celý malý Samsy jako suvenýry — prostě broučky — (*Společnost se dává do smíchu a hrozí, že začne v rozjařenosti bušit do stolu.*)

Bizom: Nebo ty jeho uši jako plachty by mohli prodávat —

Josef. K.: Fuj, Jiří —

Fulka: A ještě lepší — co takhle prodávat lupínkový pilky?

Josef K. (*opět povstává*): Přátelé! Celou dobu tu křivdíme entitě, o které nevíme vůbec nic. Kdo z vás kdy viděl

lupínkovou pilku? Nikdo. A proto jí dlužíme omluvu.
Na zdraví lupínkové pilky! Necht' žije a prospívá! Vivat!

*Krígly jsou pozvednuty a mok se leskne v umělém světle pod-
řadného lokálu.*

Třesk — třesk — třesk.

*Lovím konstrukce. Vcházím do pokoje a vidím, jak se v koutě
bělostně prostupují.*

V. VIDĚNÉ A SLYŠENÉ

Nápis na zdi:

SNY NESPOČÍTÁŠ

NÁS NEVYDĚLÍŠ

— Kdo je toto NÁS?

A pod tím obligátní:

MICHAL MÁ MALÝHO PTÁKA.

Kolik Michalů má malého ptáka? Je lidský život o tom, že máš / někdo má malého ptáka? Každý teenager s pravitkem v ruce, příkládajícím — měřícím — centimetr pro centimetru — anebo Petra tehdy ve Florencii v galerii Uffizi před těmi úžasnými skulpturami, Hele oni je maj takový malý, nezdá se ti?

— a bílý holky chtěj černochoy jenom proto, že je mají velký, větší než my bílí, nic víc v tom není — dost, Jiří!

Na lavičce na zastávce autobusu na Zbraslavi poměrně složitý nápis — kam na to ti lidi chodí —

LÁSKU NIČÍ PEŘÍ
PEŘÍ ZAMRAŽUJE CITY
V MINULOSTI

Navrhují inovaci: Lásku ničí péro / Péro zamražuje city /
V minulosti

Cestou do Brna, na školení k nové počítačové aplikaci zakoupené naší agenturou, z okna opět výhled na mou noční můru, průmět všech chvil, kdy nemůžu spát a místo krétských kopců, které bych si měl představovat — anebo ostrov Dia, který obydlují divoké kozy, měli jsme na něj výhled přímo z apartmánu — vidím Adamovské strojírny. Připadám si — už dlouho — jako Adamovské strojírny: vysoký bloky s vymlácenými okny, vedle nich nižší bloky s vymlácenými okny, celé je to spojeno jakýmsi překlenovacími dosud prosklenými můstky; a vedle toho pomalované zdi, barevná sgrafitti, opuštěná železniční zastávka přímo u továrny, kde vlak už nestaví, jelikož není důvod, aby tam stavěl. Za zastávkou výhled na menší budovu s nápisem GALVANOVNA (ano, Adamovské strojírny jsem já, ale co je ve mně kurva GALVANOVNA?). Vedle, mezi ještě osvětlenými ještě obydlenými domy, restaurace NA JEVIŠTI. Na jevišti!

Toto je život mezi kulisami. Rozednívá se, to má být jitro v přírodě, pak se rázem setmí a už je večer. Není to žádný složitý klam, ale člověk se musí podvolit, dokud stojí na prknech. Lze jen uprchnout do pozadí, máme-li dost sil, proříznout plátno a skrze cáry namalovaného nebe, přes haraburdí se utéct do opravdové, úzké, tmavé, vlhké ulice, která se sice stále ještě, protože nablízku je divadlo, jmenuje Divadelní ulice, ale je pravdivá a jsou v ní všechny hlubiny pravdy.

V hotelové restauraci u večere šok: u vedlejšího stolu sedí muž, který vypadá jako otec v těch letech, kdy hlídal na Loretě. Skoro se mi zastavilo srdce, jako bych uviděl ducha, při bližším pohledu ovšem už zaznamenávám rozdíly, ta zvláštní bystrost a vtip, které z něho vyzařovaly, tu chybí, host má taky větší břicho (otec byl vždycky hubený) a trochu jinak vousy, ale podoba je stejně neuvěřitelná, skoro jsem v pokušení se zvednout a jít se ho zeptat, jestli není taky Bizom, i když vím, že není, jediný žijící Bizom v téhle zemi jsem já, což mi teta Julie ne vždycky, ale přece jen občas neopomene zdůraznit, jako bych to sám nevěděl...

Jezdíval jsem za otcem vždycky dvaadvacátkou, lákalo mě to tam na Loretě, bylo to neskonale lepší než na ústavu ve Valentinské, který mně jako děcku vlastně neměl co nabídnout, leda jednou mrtvého holuba v podkroví. Nahlížel jsem sice, že otce poté, co přijely ruské tanky, vyhodili z práce — stejně jako řadu jeho přátel, byť ne všechny, a na jejich místa přišli většinou tupí

prorežimní přísluhovači (jakkoliv tak bych to tehdy neformuloval): „Ti znají leda Stalinovy teorie o jazyce, je to vědecká svoloč, Karlo,“ stěžoval si matce stran nově příchozích. Přesto jsem jezdíval na Loretu rád, dvaadvacítka jezdila přímo od nás z Vršovic, takže jsem nemusel přestupovat, po dlouhé cestě jsem vždycky téměř vzrušen vystoupil na Pohořelci a pak scházel dolů za loretánskými zvony a za zářícími monstrancemi, jejichž obsah mě trochu děsil, těch osudů svatých bylo příliš mnoho a já si navíc nebyl jist, jestli opravdu uvnitř těch zářících artefaktů se nachází kus těla toho nebo onoho světce, a co by to vlastně mělo znamenat, kdyby tam ta těla skutečně byla. Jezdíval jsem až pozdě odpoledne, když bylo pro veřejnost zavřeno, většinou s večerí navařenou od matky v kastrůlku, jelikož otec míval noční směny; když jsem přijel, vzal pokaždé pistoli — kterou jsem obdivoval snad ještě víc než monstrance — a s pistolí v ruce, on, nepřítel režimu, který strážil národní poklad (protiklad, který jsem už tehdy měl potíže pochopit), mě provázel mezi těmi zářivými skvosty. Kam jsem ale spěchal obzvláště vzrušen, byl obraz svaté Starosty v rohu loretánského atria: světice, které naroste brada — a mistr sochař věru vousy nešetřil! — poté co se odmítne provdat za krále, jehož jméno jsem si nebyl s to zapamatovat. Starosta se totiž chtěla stát nevěstou nikoli královnou, ale Kristovou, a Kristus ji skrze vousy zachránil: jemu vousaté nevěsty zjevně nevadily.

— Proč se ale jmenuje Starosta? Proč nemá nějaký normální jméno? ptám se otce, vrtá mi to hlavou.

— Jmenuje se Wilgefortis, ale říká se jí Starosta, aby se k ní mohl pomodlit každý, kdo má nějakou starost, a ona mu s jeho starostí pomůže, opáčí otec

a zní to sice přesvědčivě, ale jelikož doma se nikdo nemodlí, nemodlím se ani já; má důvěra ve světici byla navíc nahlodávána představou, která se mi opakovaně vracela, totiž co když se totéž stane mně? Budu si chtít vzít nějakou ženu — představoval jsem si střídavě tu nebo onu dívku, o kterou jsem měl zrovna zájem —, všechno bude domluveno, a jí den před svatbou naroste brada! Představa končila dilematem, co nastane, když se pak pomodlím ke svaté Starostě — dilematem, které jsem nebyl s to rozřešit.

Kromě pistole měl otec ve svém kamrlíku ještě zásobu knih, o kterých tvrdil, že na Valentinské by se k nim nikdy nedostal. Byl tu Brehmův život zvířat, řada svazků, které jsem si rád a s oblibou prohlížel, pak sada grammatik — vybavuju si arménskou a sanskrtskou, ale byly tam i další; obzvlášť mi ale utkvěly sebrané spisy lékaře Thomayera: malé knížky, které otec sehnal nejspíš někde v antikvariátu. Mám s nimi spojenou jednu z mála chvil, kdy se na mě otec snažil výslovně výchovně působit. Ve svazku, jehož jméno si doteď pamatuju — Viděné a slyšené —, totiž autor v úvodu líčil nuzné poměry, ze kterých vzešel. Se svým bratrem provozovali občas

činnost, které říkali ČTENÍ ZÁROVEŇ: četli, jak název napovídá, dohromady jednu knihu, ale bratr, který byl mladší, nedokázal číst stejně rychle a zůstával pozadu, za což byl plísněn a docházelo k hádkám. Kniha, kterou četli onoho inkriminovaného večera, ale měla parametry, které obvyklé rozepře překlenuly: bylo to o chlapci, jehož se otec — a to dosti sofistikoványými způsoby, které jsem už zapomněl — snažil zbavit strachu ze strašidel. Oba hoši četli večer — rodiče už dávno spali — při svíčke, která ovšem v nejnapínavější chvíli dohořela. A další už neměli...

„Vidiš, Iko, takhle to bylo — dva kluci na vesnici, při jedné svíčke. Važ si toho, že můžeš číst, jak dlouho chceš, a hlavně co chceš — můžou zakázat ledacos, a taky to dělají, ale tohle ti nikdo zakázat nemůže.“

A tak v mé paměti bydlí svatá Starosta slita se svitem lojové svíce a září monstrancí v podivný konglomerát, který mě vzrušoval, vábil a trochu děsil zároveň —

Hra je především svobodným jednáním. Hra na rozkaz přestává být hrou. Může být nanejvýš nařízenou reprodukcí hry. Hra je svobodná — hra je svoboda.

Rozjímám občas nad tím, jakým způsobem naskočí — vyskočí — udělají se dětské hry: něco, co tu předtím vůbec nebylo. Ne že nějaká variace nebo inovace nebo cokoli, ale prostě *novum* — *res novae*, jak říkali Římané, a mysleli tím obvykle revoluci, změnu poměrů, něco, co

už z podstaty zasmrádalo. Nevím, jak na to Karolína přišla, ale přišla na to a od té doby je to tady: jídelní hra s kolínkama. Musí to ovšem být obří kolínka, superkolínka, ne obyčejná, která Petra ostatně nikdy nekupuje a já ji v tom následuji. Kolínka na talíři jsou podle Káji *utlačovaná*, když stojí jakoby obloukem nahoru anebo když jsou (nedejbože) rozvařená a rozpadají se na kusy. UTLAČOVANÁ KOLÍNKA se nesmí kousat, toto pravidlo nelze porušit, a musí se polykat celá, nesmí se dokonce ani napichovat na vidličku — *zemřela by*... Když už vztyčená kolínka na talíři dojdou, Kája vidličkou zamíchá zbylá kolínka, dokud se z některých z nich nestanou zase utlačovaná. A tak dál a tak dál... Ti, kdo utlačují, ti lumpové a zmrdi, se ovšem smí napíchnout a rozkousat: nic lepšího si nezaslouží.

Dnes zbyl jeden jediný lump, který utlačoval všechny utlačované. Byl nemilosrdně rozdrčen bílou dětskou sklovinou.

Uzavřenost a ohraničenost je dalším znakem hry. Jednou z jejích nejpodstatnějších vlastností je pak možnost opakování. Toto neplatí jen o hře jako celku, ale i o její vnitřní výstavbě. Téměř ve všech vývojově vyšších formách hry tvoří prvky opakování, reférenu, změny v pořadí něco jako osnovu a útek.

Založil jsem si bloček a nadepsal jej
SBĚR VRCHOLNÝCH STUPIDIT

Má kritéria jsou dosti vysoká a běžná pitomost v mém bločku nemá šanci. Dostat se do něj znamená vyvinout už skutečně určitou ne zcela obvyklou úroveň tuposti, většinou spojené s obrazně-argumentační agresivitou zacílenou na spotřebitele, jako například

HLEDÁME AGENTY ČERSTVOSTI

(reklama na ovocný jogurt)

představuje skutečně kvalitní a plnohodnotný přírůstek do bločku.

Na zadní obal jsem si cvičně nadepsal

TA BLBOST BUČÍ

a pod to

OHŇOSTROJ DEBILITY.

„Ta blbost z toho bučí“ byl oblíbený výraz mé matky — nevím, kde ho vzala, od nikoho jiného jsem to neslyšel, snad si to přinesla od příbuzných z Valašska, odkud po matce pocházela. Mezříčskou babičku — říkali jsme jí stařenka — jsem zažil ještě i já, bylo jí přes osmdesát, chodila v kroji a v modrém šátku uvázaném pod bradou a nemluvila, už jen šeptala, přišlo mi to vždycky tak nějak zásvětní, takže pak na pohřbu — pohřbili ji v tom šátku, matka se o to pohádala se všemi příbuznými, ale nakonec, přestože nejmladší („takovej vejškrabek, a jak si vyskakuje,“ řekla tehdy teta Jožka na matčinu adresu, čímž zaměstnala mou mysl na několik dalších let, než jsem zjistil, co to znamená) — zkrátka matka prosadila svou, stařenka byla v šátku a připadala mi úplně stejná jako zaživa, pořád jsem čekal, že ještě šeptne třeba

„Chceš křížaly, Iko?“ čekal jsem to vyhlížel to i ty křížaly ale nešeptla.

Anebo to snad bylo nějaké úsloví, které mezitím z jazyka vymizelo nebo se přemístilo do jiných jeho pater, nad patry jazyka věru rozjímat nebudu —

Mé další úlovky do bločku:

HELMÍČKA

Jmenuji se helmička
Už jste o mně slyšeli?
Jsem bezpečí
pro vaše nejmenší.

PONÍK KOPÝTKO JAKO ŽIVÝ
za pouhých 1799 Kč

ZÁKLADNÍ FAKTA O CHLOUPCÍCH:

Chcete se dozvědět, jak rychle chloupky rostou? Kolik chloupků má průměrná žena? Nejaktuálnější odpovědi jsou zde, v této stručné faktografické příručce o velikosti jednoho bitu.

Kolik chloupků má průměrná žena?

Od tety mám další úlovek — teta totiž, byť nepatří k nejmladší, ba ani ke střední generaci, má vzhledem ke své dřívější kariéře klavírní virtuosky facebook, kde sdílí

různé informace o vydáních svých koncertů se svými fanoušky. V rámci mediální hry ovšem uvedla jako svůj věk — místo reálných 75 — nadreálné číslo 105. Od té doby jí chodí ustavičně na facebookový účet nabídky na nutridrinky — dále na pomočovací pleny — a nyní dorazila úžasná nabídka na schodišťové sedačky Stan-
nah.

Ve spolupráci s našimi zákazníky jsme vyvinuli model Solus se stylovým designem a s inovativními, na míru dělanými bezpečnostními prvky.

Poslední přírůstek do rodiny schodišťových sedaček, sedačka Sofia, je přizpůsobivý a elegantní. Je to naše první schodišťová sedačka, která je k dispozici v provedení ze světlého nebo tmavého dřeva. Schodišťová sedačka, která se přizpůsobí každému profilu, typu podesty nebo chodby.

„Vidíš, lko, o co všechno přicházíš, když nemáš fejs,“ pokyvuje teta hlavou a nandává mi na talíř největší porci bifteku, kterou může dospělý muž pozřít, aniž by bezprostředně nato pošel. Vysvětlit jí, že výraz FEJS používají pro facebook jen hlupáci, se mi nepodařilo. („Je to celý debilní, tak proč by se tomu nemělo i debilně říkat?“ namítla se sobě vlastní logikou.)

„Teto, ti lidi ale ty sedačky potřebují. Třeba pro ně znamenají úplnou změnu života.“

„Je dost krvavej?“

„Jo, krvavější už být nemůže. Nic není krvavější než krev. Já prostě —“

„Hochu, odkdy zrovna ty jsi na straně trpícího lidstva? Proti kterému já ostatně nic nemám a jsem vděčná za tyhle nepopiratelný výdobytky. Ale proč to ti lidi musí psát takhle pitomě? Jako by to byl kabát nebo župan nebo poslední model dětský postýlky —“

„V tom je ale přece právě smysl celý věci: udělat ze sedačky pro kriply model dětský postýlky. Z pomočovačích plen udělat pampersky —“

„No a to právě považuju za scestný. Dospělej člověk se musí umět podívat skutečnosti do tváře, jinak je nahranej. Už nafurt.“

„Třeba jim poslední model Sofie pomáhá podívat se skutečnosti do tváře.“

„Ne, je to prostě blbá kosmetika —“

„Kterou ty používáš taky, když se ráno vydáš k zrcadlu.“

„To nebylo moc zdvořilý, Jiří.“

„Promiň, teto, ale používala jsi ji pokud vím v každém věku kromě batolecího, takže —“

„Tahle debata nikam nevede. Kosmetika byla synekdocha. Chutná ti tohle víno, nebo chceš chianti?“

Teta se nedá přehádat, v tom projevuje jasnou a nezapadnutelnou příslušnost k rodu Bizomů. Naše hádky tudíž nemají žádné přirozené řešení, jelikož v podstatě vlastně říkáme totéž, dokonce většinou i týmiž argumenty, jen závěr z toho vyvodíme o devadesát stupňů

otočený. Někdy o 270, ale málokdy o 180. Je mi samozřejmě jasné, kam tím vším míří: chce říct, že ona si taky, když jí v pětapadesáti zjistili artritidu, musela naráz zařídit úplně jiný život, což taky udělala — nakolik se dá ovšem zřízení soukromé hudební školy považovat za něco odlišného od klavírního putování po světě. Neberu jí to, neboť ji ctím. A ctím taky její vinotéku, která je vybraná a dokáže odkázat na patřičné místo většinu našich neshod.

PROČ LOĎ NA VODĚ NEJDE KE DNU, zatímco železné závaží jde ke dnu okamžitě?

Dobrý den. Nejdříve si musíme uvědomit, z čeho se skládají srovnávané věci. Čili železné závaží se skládá ze železa, kde je objemová hmotnost $7,8 \text{ kg/dm}^3$ ($1 \text{ dm}^3 = 1 \text{ liter}$). Zde je vytlačena hmotnost vody 1 kg a hmotnost závaží je $7,8 \text{ kg}$, tudíž takové těleso neplave a jde spolehlivě ke dnu. Pro srovnání budeme uvažovat objemové jednotky. Ocelová loď má váhu třeba 10.000 kg a objem 100.000 litrů (ten závratný objem je ale vzduch, který má tak malou hmotnost, že to nebudeme ani brát v úvahu). Pouhým podělením zjistíme, že průměrná hodnota měrné váhy lodi jako celku je $0,1 \text{ kg/litr}$. A nyní do toho celého vstupuje Archimédés se svým zákonem (těleso ponořené do kapaliny je nadlehčováno silou rovnající se hmotnosti kapaliny tělesem vytlačené). Až po čáru ponoru můžeme tou lodí vytlačit řekněme 80.000 l vo-

dy, tudíž při tomto ponoru bude nadlehčovanou silou 80.000 kg, čili takovou hmotnost uveze, aniž by se potopila. S pozdravem Laďa

V tomto smyslu idealizovaná forma jazyka, jakou je třeba nějaký logický kalkul, je idealizovaná tak, jako je idealizovaný dřevěný model zaoceánského parníku — ten je idealizovaný jistě nikoli v tom smyslu, že by byl dokonalejší nebo použitelnější než skutečná loď, ale v tom, že je v něm pominuta spousta složitostí skutečné lodi, a tím nám dovoluje názorně vidět, co je na této lodi z hlediska její funkčnosti podstatné.

VĚTY Z KONVERZACE HEBREJŠTINY

aneb Petra se chystá na družebně služební cestu do Tel Avivu a kromě množství průvodců a map musí být jako obvykle DOKONALE připravena na všechny možné nastalé situace, například:

Byla jsem přepadena dvěma muži.

Byli ozbrojeni pistolí.

Unesli nám dítě.

Nebudu odpovídat na žádné otázky.

Můžete mi prosím sundat ta pouta?

Toho člověka vůbec neznám.

Měl jsem jenom jedno pivo.

Nevěděl jsem, že je to nezákonné.

Uštkl ho had.

Někdo mi to musel podstrčit do tašky.

Nemám s tím nic společného.

Vběhlo mi do cesty zvíře.

Nic si nepamatuji.

Upozornil jsem ji, že nejužitečnější je zjevně věta VBĚH-LO MI DO CESTY ZVÍŘE, ta se nedá přebít, naopak ji lze použít na všechny situace. Opakovala si ji pak pořád dokola — že bych tu přece jen byl zdrojem nějaké autority?

Po návratu domů nacházím v novinách geniální větu jednoho z našich spisovatelů, či spíše sepisovatelů — no dobrá, tenhle je možná opravdu spisovatel:

Vstup do ženy, kdyby byl umístěn na jiném místě, méně decentně, vypadal by... blbě.

Vstup do ženy, umístěný na jiném místě, vypadal by blbě! Kurva!

U některých věcí — není jich zas tolik — je mi líto, že jsem na ně nepřišel sám.

Kolik chloupků má průměrná žena?

— Nevěděl jsem, že je to nezákonné.

A tohle má být jako vrchol mých výkonů? Sběr vrcholných stupidit, věty z konverzace hebrejštiny, viděné a slyšené, lov ve vyubublávající sépii internetu, proč loď na vodě nejde ke dnu, a k tomu sběr vzpomínek jako nahnilých jahod? Aspoň kdyby mi naskakovalo to opravdu rajcovní — třeba tehdy s Likou na její chalupě u Tanvaldu, byla zima a vzali jsme si běžky, že budem běžkařit, ale celý ten skorotýden, bylo zkouškový, jsme jenom fajrovali kamna, byla tam spousta březovýho dřeva, a v tý rozhajcovaný místnosti, na posteli vedle kamen — měla takový rurálně rustikální povlečení, nějaký jakoby kytky a trávu, divoký žlutočervený vzory — jsme to dělali pořád dokola, byl hic, takže jsme byli skoro furt nahý nebo polonahý a Lika měla hrozně krásný prsa, žádná z mejch holek neměla tak krásný prsa, velký, ale držely jí, prostě vzanosně stály skoro jako pták, nevím, jak to dělala a jak je to možný, snad měla nějaký zvláštní sval nebo co, prostě i když jsem v noci usnul, sotva jsem zavřel oči, tak jsem měl ty její prsa před očima, viděl jsem je lízal jsem je, velký hnědý terče s bradavkou uprostřed, a nejen je... i kundu měla úžasnou, skoro sladkou, trpkosladkou bych dnes řek... celej ten týden jsme byli

venku snad jenom dvakrát pro jídlo a pití, jelikož její otec byl myslivec a matka nám navařila kotel srnčího guláše se smetanou, doteď si tu chuť pamatuju, v té místnosti s tím žlutočerveným povlečením, a to teplo z těch kamen, jo Lika, Lika...

A kam se to všechno poděje? Do jaký prdele to vleze? Je snad nějaká vesmírná žumpa, do který spadnou, kde skončí všechny ty úžasný chvíle, nad který nebylo — a v tý žumpě se smísí všechny dohromady v konglomerát zcela nevonný, nechutný, po všech stránkách nevábny? — Neboť jinak tato suma sum dopadnout nemůže.

Jak se ukazuje, Petra není jediná z rodu Bizomů, kdo míří na jiný kontinent. Teta se rozhodla mi jako opožděný dárek k narozeninám („Víš, jak dlouho mi to vždycky trvá, Iko, než na něco přijdu“) věnovat cestu do Indie.

„Tvůj otec studoval sanskrt a nikdy v Indii nebyl. Já měla v Indii nasmlouvané turné a dostala jsem artritidu. Čili teď je to na tobě.“

„Aha. Takže jenom proto, že ty jsi tehdy dostala artritidu a nemohla do Indie, teď já musím jet do Indie? Co to je za pitomou logiku? Já mám jet do Indie léčit tvou artritidu?“

„Svou artritidu, hochu.“ Tetiny zelené oči na mě hleděly zpoza brýlí nezvykle vážně.

„Mou art —? Jo tak. Artritida je synekdocha.“

„Samozřejmě.“

„Neštymuje to. Nedává to smysl. Není ti to vůbec podobný. Ostatně letenka je určitě pojištěná proti stornu, do února se může stát cokoli. Takže nejedu.“

„Hochu. Nepodezíráš mě přece z toho, že bych pojišťovala tvou letenku, že ne?“

„Teto! To prostě nemůžeš, nemůžeš takhle manipulovat s lidma, nikdy jsi to až takhle nedělala —“

„Stárnu, a věčně tu nebudu. Artritidy se musí léčit.“ Výraz, který nasadila, má ve svém albu na několika fotkách s muži, kteří s ní sedí u kulatých stolků nosí jí květiny vodí se s ní zavěšení v podpaží s muži se kterými to nemyslela vážně.

„Ty falešnice! Není to artritida. Je to rabínova koza,“ řekl jsem.

„A kdyby to byla rabínova koza?“ zeptala se naprosto neutrálně, skoro bych nevěřil, že to umí.

„Tak je to zbytečný. Podívej, už jsme si to teď prošli, celý jako by to fakticky proběhlo: artritida — je třeba léčit artritidu — takovou nebo makovou — ok, beru, je vyléčená nebo prostě už se léčí; a rabínova koza je celá jenom o tom, že člověku dojde, jak je to bez kozy vlastně bezva. Čili to celý jsme si právě teď prošli a reálnou cestu si můžeme ušetřit.“

„Když takhle to prostě nefunguje,“ teta potřásla hlavou. „Člověk si tím zkrátka musí projít.“

„Dobře. A co bys udělala ty, kdybych ti já teď koupil opravdovou kozu. Živou kozu. Co bys na to řekla?“

„Že je to pěkná bizomovina!“ teta radostí skoro nadskočila. „Moc pěkná! Jak jí jenom budu říkat? Co myslíš — Lojzička? Nebo spíš Lulu? Anebo —“

Jazyk je kontinuální výsledek her měnící se v důsledku těchto her.

Při hře dochází k rozptýlení subjektu v horizontu her.

Budapešťský Žid Šlomo Bízom přijde za rabbim a už to z něj padá: Aj vaj vaj, rabbi, zle je, šest dětí se ženou máme a žijeme v jedné místnosti a teď se narodilo sedmý, je nás tam devět, všichni hlučí, křičí, skáčou, mají hlad. Porad', rabbi, co mám dělat?

Rabbi se zamyslí, chvíli mlčí, pak řekne: Víš co, Šlomo, pořid' si kozu.

Kozu? Šlomo myslí, že špatně slyšel. Cože, rabbi, říkáš kozu?

Tak, Šlomo, běž a pořid' si kozu a vem si ji domů a za týden mi přijď říct, jak se ti daří.

Po týdně je Šlomo zase u rabína a už se to z něj sype: Ej, rabbi, zle jsi mi poradil, koza mečí, čůrá, bobky z ní padají, nábytek žere, do toho děcka řvou a hlavně, rabbi: koza příšerně smrdí, nemůžem to vydržet.

Tak víš co, Šlomo, rabín chvíli přemýšlí, dej pryč kozu. A zase za týden mi přijď říct, co a jak.

Za týden veselý, spokojený, usmívající se Šlomo kráčí k rabínovi a už zdálky spíná díky ruce: Ej, rabbi, dob-

ře jsi mi poradil, koza je pryč, nemečí ani nesmrdí, žena je spokojená, děcka taky, jako v ráji se máme, rabbi, jako v ráji, ani Adam s pramáti se neměli líp!

PŘED VENKOVSKÝM HOSTINCEM

Před venkovským hostincem vedle zastávky vlaku sedí na zahrádce dva muži. Vedle nich, mezi stoly a dřevěnými židlemi, se batolí drůbež tak, jak to má ve zvyku: zob sem, zob tam, co se najde, to se najde. První muž (je tmavovlasý, s patkou, snad byl kdysi pirátem) vytahuje z tašky housku: je to svačina, během výletu ji nesnědl a už ji nesní. Láme bílé houskové těsto na kusy a háže drůbeži. Druhý muž (světlovlasý, celý jaksi ochablý, snad kdysi boxoval, ale pak toho nechal) pozoruje zejména dva kohouty, kteří vždy sezobnou sousto, zatímco ostatní drůbež přichází zkrátka. Jakmile je svačina rozdělena, oba kohouti se pustí do sebe a zbytek drůbeže zase zobe, jak má ve zvyku, zob sem, zob tam, co se najde, to se najde. Světlovlasý muž sáhne do kapsy a vytáhne preclík a hodí jej hnědé slepici, která vedle něj provozuje své zob sem zob tam. Slepice bere preclík do zobáku a těžkopádně s ním prchá pryč, v tu chvíli ji však dostihne jeden z kohoutů, vytrhne jí preclík z huby a sežere, byť už je syt. Slepice, zcela srozuměna se svým údělem, pokračuje ve své obvyklé činnosti, zob sem, zob tam, co se najde, to se najde.

„Považte, že toto by se stalo mezi lidmi!“ vzkřikne světlovlasý muž. „Dovedete si představit, co by následovalo?“

„Jistě,“ odvěti tmavovlasý námořník (pirátem nikdy nebyl). „Přikvačili by strážcové pořádku a měli kokrhéla k zodpovědnosti. Stěží by mohl vrátit již sežrané, ale byl by zřejmě odsouzen k pokutě; to ovšem předpokládá, že všechny ostatní slepice i další kohout by svědčili proti němu, jelikož strážce pořádku u krádeže nebyl.“

„Vy si snad myslíte, že by tomu tak nebylo?“ Světlovlasý muž vypadá znepokojen.

„Po svých zkušenostech jsem toho názoru, že hnědé slepice by tvrdily, že k ničemu takovému nedošlo. Totéž platí i pro slepici, která byla okradena. Vždyť se na ni podívejte! Je zcela spokojena se svým údělem. Proti zloději by vystoupil jen druhý kohout, jehož svědectví by ale bylo zneváženo skutečností, že je soupeřem obžalovaného, a tudíž předem zaujatý. Každý nestranný pozorovatel, tedy i vy, by usoudil, že věc byla nastražena.“

„Ale my dva přece víme, že nebyla!“ vzkřiknul světlovlasý.

„Jste si tím opravdu jist?“ Námořník byl stále velmi zdvořilý, ale preclík v jeho kapse se začal vzdouvat, až kapsu protrhnul a vrhnul se na světlovlasého a zaryl se mu do oka.

„To přece nemůžete!“ vykřikl světlovlasý a snažil se vytrhnout pečivo z oka. To se mu posléze podařilo, ale oko zůstalo plné solných a makových zrněk.

„Jaké nemůžete? Což nevidíte a zejména necítíte svědectví tohoto preclíku? Nijak jsem ho neinstruoval, není vůbec můj, popravdě ani nevím, jak se mi v kapse octnul. Nedal jste mi ho tam náhodou vy? A nechtěl jste mě poté osočit z krádeže?“

„No dovolte! Nejsem výrobce preclíků a nikomu preclíky nedávám, natožpak do kapsy! To je pomluva, a nejspíš též komplot. Domnívám se, že jste spolčen s tou drůbeží, proto jste ji ostatně také krmil. Myslel jsem si, že tu spolu počkáme na vlak, ale nyní je to nemožné. Navíc téměř nevidím, asi bych ani nezvládnul nastoupit do vlaku, není mi ostatně ani jasné, ze kterého směru má přijet —“

VI. CESTA DO INDIE

Mnichovské letiště. Asi bych měl nasávat vněmy křížovanky — seafood *Real Asia* — *Taste Dolomites* — *Café Dallmayr* —, ale mám mírnou klaustru, jelikož tady musím dřepět čtyři hodiny a strčit čumák na vzduch se tu nedá, nebo se o to raději ani nepokouším. Mírně nachmelen plechovkovým pivem zn. Beck tedy raději čtu oxeroxované stránky průvodce *Rough Guide*, což jsem měl udělat už v Praze, ale neudělal. *Expozice v planetáriu v Dillí není nijak pozoruhodná až na ohořelý modul, ve kterém r. 1984 sestoupil z vesmíru první indický kosmonaut.* Kromě lidnatosti a pachů a kosmonauta se ale též duševně připravuju na náraz britské imperiální architektury. Ještě poznámka ke křížovatce: na rozdíl od pražského nádraží v r. 1989, plného pochybných existencí, alkoholiků, parazitů a schizofreniků, je zde bazálně nebarevno a klidno. Jistě jsou ti lidé nadáni nějakým osudem, ale všichni vypadají tak normálně! Jako italská pasta na kulatém

modrém aseptickém talíři. A proč vypadají tak normálně? Protože maj prachy. Ostatně ani já se nenachmelím natolik, abych z pastózního davu vybočil. Namlouvám si, že to tetě nemůžu udělat.

To celé ovšem pluje jak na létajícím talíři, k němuž je přikurtováno, na letištním průmyslu: vysunovací můstky, letištní autobusy, vozíky, zdviháky, letušky v oblecích, zřízenkyně opečovávající hajzlíky (jediné trochu barvitější figury), černé kožené sedačky, mramorové dlažky. Vévodí tomu plakát rozesmátého obrýleného fotra s hošíkem v náručí:

DIE VERANTWORTUNG IST DAS BESTE!

Odjakživa si myslím, že Peklo je plné pojišťovacích agentů: Peklo je poslední garance pojišťovákova, to na něm stojí základy jeho zastavárny.

První dojem z Indie je překvapivě zeleň. Zahradní rezidence s palmami, platany a další pěstěné stromy u silnic, ale co víc: uprostřed desetimilionové metropole roste nefalšovaný prales — za spíše ozdobnými mřížemi vysoké proplétající se stromy, šero, temnota, jako by pověst nějaká tam bydlela či co — a před pralesním prahem smečka makaků. Ale ta zeleň! Ta mě dostala.

Samozřejmě všude mnoho — vždy přespříliš — pomahačů a přidavačů, rukou něco nabírajících nakládajících vykládajících — což na sebe bere zase jinou podobu při vstupu do jakékoli instituce, která si nárokuje určité postavení, tak např. lepší hotel vedle mého hotelu

má jednoho portýra v úžasné uniformě s čelenkou s pír-
kem, který vítá každého hosta salutem; kromě toho má
portýra č. 2, který otevírá hostovi dveře, a vedle portýra
č. 2 stojí ještě portýr č. 3 — ale tuhle to byla i žena —, kte-
rý tam vedle kontrolního rámu prostě jenom portýrsky
stojí. I u vstupu do optiky na Connaught Place stojí oli-
vřejovaný muž: když chceš zkrátka udělat dojem, když
chceš, aby tě tady brali vážně, strč někoho ke dveřím.
V zemi tak lidnaté asi jiné řešení než tato přezaměstna-
nost není.

Ležím v hotelovém pokoji a napojuji se na šrum vel-
koměsta, je noc, první noc v Asii a šrum je slyšet a cítit
jen mírný, udržující noc i celý subkontinent v chodu, ne,
to celý ten subkontinent vydává ten šrum, jako moře
vydává své sunu — sunu — sunu tu sumu sebe sem
a tam, zatímco mně, ležícímu v hotelovém pokoji a sna-
žícímu se v tom šrumu usnout, naskakují pohledy z okna
nočního letadla: kavkazské hory, ostře vyvrásněné, dra-
matické tvary, vycentrované k sněhové čepici vrcholu,
jedna zvrásněná velehora vedle druhé, do toho vzpo-
mínka na ulici Kavkazskou, kde jsme bydleli, na kav-
kazské vrcholy jejích věžáků, kterým jsem dával jména,
zatímco naproti přes ulici, za nezbytnou zdí, ležely ta-
jemné hluboké doły i s ukrytým Koh-i-noorem, a nudná
silnice mezi nimi vzdouvala celý Indický oceán — a pak
jsem zase zpátky ve školním atlase, celou půlhodinu
přelétáváme nad Kaspikem, mohl bych popaměti kopí-
rovat jeho pobřeží stejně jako bílomodrý vzor svetru

Edity Svobodové, která sedí přede mnou a která se mi ten rok líbí, pak aspoň na pár minut v letadlové klimatické klimbnu, abych se probudil někde před Kábulem a hleděl dolů na pustiny Kandaháru nasvícené měsíčním světlem, je úplněk a vše naprosto přízračné, hnědé holé zvlněné kopce, žádné sněhové drama jako u Elbrusu (Elbrus byl krajní věžák nejbližší ke kostelu, my bydleli na Araratu), a stále táž hnědá zvrásněná pustina, náhle pod jednou zvrásnělinou zahlídnu světlo, už ani nemyslím na člověka, který tam třeba bydlí, ale na toho, kdo svítící agregát uvedl do chodu, pak najednou zachytím další světlo a to se pohybuje, není pochyb, někdo tam dole brázdí údolí Kandaháru, nejspíš se snaží nocí provézt zásilku opia.

Cožpak britská imperiální architektura, ale co teprve mughálská! Maní mě napadá obrazoborecká myšlenka, co by si tahle obrovská země počala bez svých nájezdníků? A rovnou si odpovídám: zřejmě by dřepěla v jednom velkém ášramu. Přitom mughálský Bábur, zakladatel dynastie, v šesté generaci potomek bájného Timura a ve čtrnácté potomek Čingischánův, se sám považoval za Turka a do Indie původně nechtěl. Četl jsem o něm poprvé v časopise Lidé a země, komunistické nápodobě National Geographic, se kterou jsem vyrostl — ještě roky mi naskakovaly obrázky vybrané na obálku i do barevných dvoustran a řadu článků jsem znal skoro nazpaměť, k velké nelibosti učitelek zeměpisu, které

nevěděly, jak s mými znalostmi naložit. Přitom nejvíc ze všeho mi vrtala hlavou otázka, jaktože autoři článků, které jsem považoval skoro za své přátele — Zdeněk Thoma, Miloslav Stingl, Antonín Parma, Václav Šolc — tam do té daleké ciziny můžou, zatímco nás nepustí ani do Vídně. Když jsem se na to zeptal otce, odtušil: „Jistě pro to museli něco udělat,“ a tím debata skončila.

Největší šok jsem ale utrpěl, když teta, vidouc můj zájem o svět a jeho bizarní uspořádání, mi jednou z turné přivezla sadu starších čísel National Geographic, nakoupených zřejmě někde v USED BOOKS. Tehdy jsem teprve viděl, jak to MÁ VYPADAT — čeho byl můj časopis pouhou odvozeninou —, až mě z toho bodlo u srdce. Naštěstí pro mě i pro Lidé a země ale jedno z inkriminovaných čísel National Geographic pojednávalo o mormonech. Fotka na obálce znázorňovala otce rodiny — muže asi sedmdesátiletého a na pohled ničím zvlášť význačného, který byl obklopen sadou svých synů a dcer a jejich potomků: bylo jich snad sedmdesát a z obálky doslova přetékali. Pamatuju si, že se mi při pohledu na ně udělalo téměř fyzicky špatně, připadali mi jako hmyz, nějací brouci, mravenci, něco pomnožného, s krovkama a bez identity. Děsil jsem se pak toho čísla stejně, jako se nám s Mojmírem eklovaly zrůdy vyfocené v lékařském atlase jeho rodičů, který jsme si prohlíželi tajně a nejdéle setrvali u srostlých siamských dvojčat, u obzvlášť nestvůrné rakoviny rtu (byl to mladý mulat

na levé stránce dole) a u obludných lýtek muže nemocného beri-beri.

Bábur mě zaujal i proto, že byl stejně starý jako tehdy já: bylo mu třináct, když se — nedlouho po smrti svého otce, kterého srazil vítr při inspekci jeho oblíbených holubníků — pokusil rozšířit svou državu útokem na Samarkand, město, které si z nějakého důvodu oblíbil. Jelikož výprava selhala, žil pak jako psanec a se dvěma stovkami věrných se potuloval po horách, po těch horách, které jsem viděl z nočního letadla: ve chvílích nouze sestupovali z kopců do údolí a tam bosí žebřali o potravu. (Zejména představa, že bych měl i já chodit po venku bos, mě zneklidňovala, neviděl jsem na tom vůbec nic přitažlivého.) Tam ve vsi taky uslyšel jakousi stařenu vyprávět o slavném Timurově tažení do Indie a učinil totéž jako jeho prapraděd, obrátil se k Indii: takhle se dělají dějiny, uslyšet stařenu, obrátit se k Indii.

*Od Uzbeků převzal Bábur důmyslný obkličovací manévr **tulughma**, který umožňoval lehké jízdě napadat protivníka z boku a z týla, a působit tak v jeho řadách chaos. Styk s Peršany a osmanskými Turky mu zase umožnil seznámit se s výhodami střelných zbraní, zejména děl a mušket. Od Mongolů a Afghánců se naučil provádět předstírané manévry, jimiž pak vlákal protivníka do předem připravené léčky.*

Ach velcí Mughálové, propadlí alkoholu, drogám a moci! Sám Bábur umřel už v osmačtyřiceti na předávkování hašišem, pohřbít se ale nechal v Kábulu, v pamětech vypočítává na stránku všechny nectnosti a nedostatky Indie. A jeho prapravnuk Churram, který přijal panovnícké jméno Šáhdžahán, dal oslepit a popravit svého bratra Chusraua, aby ho nepředěšel na cestě k moci. Jak se pak mohl divit, že on, Šáhdžahán, který založil staré Dillí a vystavěl Tádž Mahál pro svou milovanou manželku, dožil svůj život pár kilometrů vedle v agerské pevnosti, kam ho zavřel vlastní syn? Šáhdžahán neměl ani pohřeb, po smrti ho vynesli zadním vchodem jako mrtvou kočku a uložili za řekou vedle Mumtáz Mahál, pro kterou dal postavit celou tu bílou krásu, další barvotisk z obálky mého časopisu, omakávaný okukovaný tunami turistů obdivujících dokonalou symetrii stavby, v níž jedinou nesymetričností představuje Šáhdžahánův hrob. Pak všichni vyjdeme ven, sáhneme si pro štěstí na jeden modrý lapis lazuli na obložení stěn, někteří ho dokonce v nestřežené chvíli vydlobnou, aby měli doma památku, já tam byl, tam na obálce časopisu, a pohlédnu na dravce vznášející se nad doširoka se rozlévající řekou, je to posvátná Jamuna, jak sděluje domorodý průvodce, teď už si může vydechnout, už mimo tlačenicí přecpané hrobky, ve které domorodci osahávají bílé prdele jeho svěřenkyň, ach velcí Mughálové, propadlí alkoholu, drogám a moci —

NÁVŠTĚVA OLD DELHI

Mumraj neskutečný mumraj vřava tlačeničky klaksony smrad ve vzduchu z benzínu motorů jídla moči zelené autorikši vnucující se paže a tváře bílý sáhíb je tady sáhíb má prachy jak ho o ně obrat klaksony paže držet si vše své před sebou pomalu postupovat s tlačenicí dopředu naštěstí nejsem žena takže tu na mě nikdo nemá v dosahu mého pohledu jsem jediný běloch mezi těmi většími i menšími čmoudy jediná bledá tvář připadám si divně. Ustavičná oslovení nabídky na které nereaguji poučení zní na nic nereagovat nejíst na ulici nedávat almužny hlavně ne bosým dětem tlačím se tím davem dál po Chandni Chowk nahoru, po straně obchody jeden za druhým SÁRÍ PAŇDŽÁBÍ vykřikují prodavači zvou mě rukou dál SÁRÍ PAŇDŽÁBÍ SIR GOOD PRICE paňdžábí sárí je evidentně jiný než jen sárí, je zdobené, všechno je to nádhera ale ti lidi vypadají bledně když zvedneš hlavu je to ještě překvapivější jelikož ten kypící přetékač život který se odehrává tady dole který vybulbává tak že není prostor pro nic ani pro malíček zkrátka ten prostor nahoře nepokračuje když se podíváš přes ulici vidíš nahoře vyprázdněná patra: spodek jsou obchody chody v chodu přecpanost nahoře vybydlenost rozpadající se okna padající zteřelá omítka sesouvající se balkóny území nikoho neskutečná měsíční dillíská krajina občas nějaký talíř satelitu tak snad přece něco ale co? A co když ty domy spadnou jelikož tam nahoře

kde nikdo není se to přece musí rozpadat ale když se to rozpadá nahoře tak se to musí rozpadat i dole tudíž spadnou i SÁRÍ PAŇDŽÁBÍ SIR? A kde vlastně bytují tihle lidi když ne tam nahoře jak si můžou dovolit ten luxus nechat to rozpadat se v téhle přelidněnosti? Možná jsou ale v zadních traktech těch domů když vcházím za jedním SÁRÍ PAŇDŽÁBÍ vidím že dům i chodba pokračují dál je tu ulička doleva jdu dál SÁRÍ PAŇDŽÁBÍ a ještě dál SÁRÍ PAŇDŽÁBÍ SIR a nekončí to takže se raději vrátím, ostatně víc se mi líbí sárí která nejsou z Paňdžábu ta paňdžábská jsou moc vyšívána zlatostříbrná prostě přezdobená možná snad pro Káju ale Petře musím koupit něco jinýho klasickýho možná i šperk ale šperk je moc intimní a do toho nejdu nejdu do toho Petro nemysli si že do toho jdu znova ani náhodou ale SÁRÍ PAŇDŽÁBÍ si přece jenom nezasloužíš to nemůžu udělat ani tobě ani sobě zbytku své sebeúcty.

Pohybující se dav mě hrne nahoru zelených rikš je tolik že stojí provoz stojí jako v polovině Dillí prostě to praská ve švech rikši jsou přečpaný konečně taky někdo bílý v nich například skupina čtyři bílé ženy a jeden bílý muž ten je ve předu s rikšařem ale jedna žena je navíc, sedí na okraji sedadla vystrkuje tedy svou nohu v zelené punčoše do prostoru Chandni Chowk, hned vedle ní Ind na kole stojí jako celej Chandni Chowk a čumí jí na nohu v zelené punčoše já čumím na něho ženská začne něco řvát není moc hezká ale je mladá a ukazuje nohu v punčoše to stačí řve na Inda ale Ind z třiceti centimet-

rů furt čumí na stehno v zelený punčoše to ještě nikdy neviděl pak se to dá do pohybu konec punčochy konec ráje a já se valím dál chci dojít k mešitě na konci Chowku to je můj cíl ne že by člověk musel mít lokální cíl ale já ho mám tady v Indii je lepší ho mít něco si myslet prostě ho mám za chvíli jsem tam.

Konečně před mešitou: vypadá omšele skoro jako ty rozpadající se domy představoval jsem si to větší no ale co naděláš sundávám boty beru je do ruky vcházím udělám pět kroků a naráz je šrumec pryč i lidi celý ten šílený provoz jako by se odehrával někde daleko a ne pět metrů dozadu, nádvoří je velké rozlehlé uprostřed sedí pár lidí je tu takový klid tak neuvěřitelný klid je to tu posvátné. Stojím a nadechuju se, zastavím pod stromem, který tu roste, a pak si uprostřed nádvoří sedám na zídku vedle několika Indů, za námi je nádrž na vodu, pár dalších Indů sedí jen tak uprostřed na načervenalé dlažbě, další jsou po stranách pod podloubím, něco si vyprali a teď to tam visí to na šňůře, možná tu bydlí, u mešit bývají ubytovny, v tu chvíli automaticky naskočí myšlenka, že tohle náboženství má pro jinověrce sedm odstupňovaných pekel, čtvrté pro Židy, páté pro křesťany, horší jsou už jen zarathuštrovci a pokrytci a bezvěrci, that's me, sedmpekel menetekel! Všechny ty budovy by potřebovaly novou omítku, celé by to potřebovalo zrenovovat, ale pak by to nevypadalo tak klidně, jakých sedm pekel, co to je za pitomost, bože, jako bych přišel domů.

A pak mě zase slupne dav, když vycházím dalším východem z mešity směrem ke *spice marketu*, tolik koření! Nosí to sem v pytlích na ramenou, skoro černí nosiči, tyhle přicmrdávající profese jsou vždycky tmaví, jutové pytle plné čili papriček a kurkumy a karí a koriandru, rozinky sušené plody datle ořechy všech druhů plody co jsem jaktěživo neviděl netuším jak se jmenují na hromadách vždycky do čepice vyskládané anebo po straně v pytlích, hojnost je tu hojnost a špína po zemi se válí ledacos, představa jakým způsobem se sem to koření dostává jak se sklízí, všechny ty hnědý nejspíš špinavý ruce kurva seš rasista nebo co? ne prostě jen špína všude je tu špína čili v tom koření taky musí být špína v každém indickém karí který dostaneš v indický restauraci, v každý rejži když je řeč o rejži tam je to ještě horší ti lidi na těch polích totiž mají ještě krevničku močovou což je nanejvýš zruďný parazit, kromě lidských hostitelů vyžaduje jako mezihostitele nějaký druh vodních plžů samička žije vlomená do břišní rýhy samce pak ty zárodky proniknou do lidský krve maj jakýsi trn či co a tím to dělají, dostanou se do močového ústrojí a do moče ti lidi co jsou na rýžových polích ustavičně ve vodě pak do té vody močí a jede to furt dál vykládal mi o tom Macela ten který říká že smrt je trest za mnohobuněčnost, je nemoc taky trest za mnohobuněčnost? Může být prvek vůbec nemocnej? Musím se ho na to zeptat až se vrátím domů —

a pořád špína špinavý hnědý ruce pach moči, co modul rakety, co obrození, tahle země se nachází teprve v době osvícenství, tudíž potřebuje hygienu a vzdělání, ty satelitní talíře jsou jenom takovej odér, ale chce to potrubí a umyvadlo a povinnou školní docházku, Marie Terézie! Ve vzduchu se vznáší prášek z koření prášky z osmadvaceti koření a prach z té špíny začínám kýchat kýchám pořád dokola a dávám zpátečku budu se muset probrodit tím davem zase Chowkem dolů vzal bych i autorikšu ale stojí to celej Chowk zase stojí rychlejší je chůze cítím že musím na záchod ale ten tady není podle pachu všichni chodí do zadních traktů ale já nemůžu mohli by mi něco udělat zbavit mě mužství třeba Jiří vzpamatuj se no dobře zrychluju ale nemá to řešení tahle země potřebuje potrubí já taky našťestí si vybavuju že na téhle straně Chowku dole byl mekáč rozčililo mě to když jsem ho viděl cestou nahoru zrychluju nade mnou opička na střeše už ani nevnímám SÁRÍ PAŇDŽÁBÍ tak kde je ten mekdonald.

Večeře v hotelu má vcelku solidní parametry; není jistě tak honosná jako v hotelu vedle, strážném chlapíkem v uniformě s pírkem, ale nemůžu si stěžovat. Polévka koriandrová: tu jsem měl už včera a byla vynikající, dám si ji znovu. MUTTON CHOPS nebyly špatné, ale přílišně lezou do zubů, a jelikož tu nemají párátka, zkusím něco jiného. Hlele, přibýlo CHICKEN MASSALA, to

bych mohl zkusit, k tomu sýr panýr s hráškem, why not, a obligátní luštěniny, včera jsem měl BLACK LENTILS, ale dnes si dám CHICK PEAS, jelikož jsem si ve slovníku našel, že to je cizrna, a nikdy neodolám možnosti pojíst, požrat toho příšernýho Ciceróna Cizrníka, jehož periody mě nutili číst na fakultě, byly tak železně pravidelný! Jako když jedeš vlakem, nárazy pražců, bum bum kola drkající o kov, jdu do tebe, cizrníku, budeš nemilosrdně rozdrčen zbytky mé bílé skloviny.

A až si to všechno nanosím ke stolu, rozložím ještě noviny, které mi ráno nechali na pokoji, další dobrodiní, za které vděčím tetě: bylo to těsně předtím, než padnul režim, má první dospělá návštěva v Británii, ve svobodné zemi: na toaletním papíru ve výlohách jsou obrázky Margaret Thatcherové a my sedíme spolu v hotelu Charing Cross, u snídaně si tam všichni čtou noviny. Teta mi vysvětluje, že my dva si noviny číst nemůžeme, jelikož snídáme spolu, čili to by byla nezdořilost, ale budeš-li, Iko, sám, dopřej si i na veřejnosti té rozkoše číst při snídani noviny, žvýkat vejce a slaninu a toasty a mushroomy a pečený rajčata a fazole a k tomu otáčet černě potištené stránky Timesů, tady v Británii je to košer je to dovoleno enjoy.

Tady v britském commonwealthu je to jistě také dovoleno, a i kdyby ne, nikdo mi tu nic neřekne, páč jsem bílý sáhib, ráno jsem sice u vrátnice zahlídl pobratima, ale teď tu sedí jenom Indové, muži, žádné ženy, toto je mužská společnost. Otevírám tedy Hindustan Times,

Timesy jako Timesy, a na úvodní stránce čtu o PARKING CRIME, dvě rodiny se opakovaně hádají o parkovací místo před domem, jednoho dne to jednu z nich přestane bavit a postřílí manželský pár i jejich syna. Vražda, která vypadá jako okamžité vyublání vášní, byla ale dopředu plánována, jak informuje zdroj, a měla tragickou zápletku: otec, který po příchodu domů vytušil, že něco je špatně, zavolal synovi, který uvíznul v autě v dopravní zácpě, aby ho varoval: syn přežil. Volal taky druhému synovi, ten ale seděl na motorce a telefon neslyšel, přijel domů a byl zabit. Přetáčím na stránku s reklamami na nové byty v ROMANO STYLE v Noidě, části zdejší aglomerace, je to bílá kosmická architektura jako někde v L. A., vybavuju si, že můj spolužák z fakulty Vavrys, kterého jsem potkal před odjezdem a který tady pár let žil, mi tvrdil, že oni sice umějí postavit ty domy, ale pak neumějí tam nahoru dostat vodu, prostě voda tam potom v té kosmické architektuře neteče, nebo jenom jednou za den pár hodin, lapají to do nádob a zásobníků: tahle země potřebuje potrubí, umyvadlo a školní docházku. Atentátníci na Rádžíva Gándhího budou zřejmě omilostněni a článek vlevo propaguje knihu s názvem JAK SKVĚLÉ JE BÝT DCEROU, na to tu ovšem nikdo neskočí, tady každý ví, že lépe je být synem, a to synem v autě, ne synem na motorce, otáčím dál a je tu komentář, který se vrací ke staršímu případu: ve vsi dvě stě kilometrů na jih od metropole byla nalezena desetiletá dívenka, nahá, zbitá, znásilněná a s ušima

uřezanýma viset na stromě jménem neem tree, zjišťují podle slovníku, že se jedná o zederach indický, stálezelený strom, jehož kůra a kmen obsahují nimbin, nimbinin a nimbidin. Dívku prý rituálně obětovali hledači pokladů, kteří se ve vsi objevili před několika dny. Jenomže kdoví... kdoví jaký nadrženec, vždyť se tu vrhají i na dvouleté: a ona visela na zederachu indickém, obsahujícím nimbin, nimbinin a nimbidin... Poslední noticka na předposlední straně popisuje další crime, muže zastřeleného na tržišti ve frontě na *jalebis*, oblíbené sladkosti. Jakožto zaměstnanec měl za úkol dozorovat pořádek, vyběhl tedy bodyguarda odvedle, který si přišel nakoupit *sweets*, aby se zařadil do fronty, ovšem bodyguard vytáhl bouchačku a strážce pořádku šotnul. Bum! A nikdo z nich neměl *jalebis*...

Rezignuju na dezert a nechápu, nechápu nic z toho, dole na CHANDNI CHOWK stojí ptačí špitál, já tam byl, vážně jsem po návštěvě hajzlíku v mekáči si sundal boty a nechal je tam stát přes všechna varování, že boty se tu kradou, a vodou jsem se probrodil do ptačího špitálu, na který upozorňoval průvodce, bosý jsem kráčel v příšerném puchu mezi klecemi se zraněnými ptáky, většinou holuby, co vypadali, jako by byli zfetlí, každý život je posvátný, říká mi zdejší správce, až je vyléčíme, vypouštíme je zase zpátky do přírody, dávám si přes ústa kapesník, jelikož se to nedá čichat co čichat nedá se tu dýchat, bosé nohy mezi těmi kontaminovanými klecemi, každý život je posvátný, ach sladké *jalebis*, i váš ži-

vot je posvátný, než vás ti zdejší čmoudi ti chutní domo-
rodci mí indoevropští bratraci nemilosrdně sežerou,
rozdrtí mezi svou bílou sklovinou a ani se vám nepřed-
staví, neřeknou: To jsem já, Sandžar Kumar a jdu tě se-
žrat, je s tebou konec, *jalebis*.

Cestovatelský průjem provázený dyzenterickým syn-
dromem se obvykle projevuje jakožto onemocnění cho-
leriformního charakteru.

Aneb téměř ze všech tělních otvorů mi něco vytéká —
vystříkuj — řítí se ven. Už tam přece nic nemůže být, už
ze mě vyšla i koriandrová polívka, ale ne, zjevně dávím
sám sebe, co když se vydávím úplně? V pět hodin ráno,
po pár hodinách komatózního spánku, se slabý jak mou-
cha pomalu šinu k umyvadlu, ale je to tady znovu, dá-
vím napřed oranžové a pak zelené žaludeční šťávy, ta
barva je nádherná, sytětmavězelená, netušil jsem, že
mám v sobě něco tak úžasného, neznám ani zvuky, kte-
ré ze mě přitom vycházejí, nikdy jsem nic takového ne-
slyšel, někdo buší na dveře, SIR, ARE YOU ALL RIGHT?
IS EVERYTHING ALL RIGHT? Zasípu Yes, I'm fine
a zmáčknu ovladač televize, když to pustím nahlas, ne-
bude nic slyšet, můžu mít v zásobě ještě modré a žluté
šťávy a kdovíjakou sadu zvuků, who knows — metrová
obrazovka se rozsvítí a Scullyová, zabírající víc než její
polovinu, se nakloní k Mulderovi s otázkou:

Are UFO's monitoring this area?

Kolem deváté do sebe zkouším vpravit několik lžiček čaje, který jsem uvařil v pokojové konvici a nechal vystydnout. Scullyovou a Muldera jsem zanechal jejich osudu (There are others who are watching you, ujišťuje Mulder) a ponořil se do hlubin seriálu FRINGE.

— What year is it?

— 2036.

— Are they still here? The Observers?

— Yes.

Docela se mi to líbí. Máme tu dva New Yorky, jeden před mostem, druhý za mostem, v jednom žijí lidi, v druhém jejich stejně reálné průměty —

aha, tak s čajem to nepůjde. Zesílil jsem zvuk a z koupelny slyším profesora, jak říká:

People are not yet ready to know.

Je to sympaták, vypadá jako neškodnej venkovskej strejda, i když je hrozně nadupanej, a má ovšem pravdu. FRINGE bohužel končí a přichází THE WEST WING, rádobý sociálněkritická sračka. Vymyšlený americký prezidenty fakt nemusím,

It's much bigger than you suppose,

tak z těchhle vět dostávám kopřivku, pořád čekám — samozřejmě nahlížím, že marně, ale přesto čekám, jestli náhodou nepřeskočí na mou oblíbenou jedinou sérii FIREFLY (žádná další nebyla, seriál neměl úspěch), spacewesternu, který si doma pouštím dokola s výmluvou, že se na něm učím anglicky. Co na tom vidíš, Iko? ptá se teta se zájmem, vždycky se zajímá o věci, co jsou

mimo ni, kterým nemůže rozumět, blekotám něco o půvabu žánrové směsi a nečekaných efektech, které působí kombinace vznášedla a tří kovbojů, a nechávám si pro sebe, že tu sametovou křivku, tu tzv. Společnici, bych každou druhou noc klidně rád ojel. Líbí se ti ta děvka, že? řekne teta, znala jsem jednu podobnou, dostala roztroušenou sklerózu a oslepla na obě oči.

Jenomže můj spacewestern nenaskakuje a místo něj jede pořád debilní WEST WING a já to nemůžu vypnout, všechny ostatní kanály jsou v hindí, no dobře přepínám na zprávy, kterým nerozumím, přeruší je reklama v angličtině, moderátor se vyptává dvou dívek, zjevně bollywoodských hvězd, co jim chybí ke štěstí, co by si ještě na světě přály mít. Jedna z nich odpoví — povinný juvenilní úsměv, bílé zuby, bílá sklovina chrupne na obrazovce:

An American accent.

Nyní dávím už žluté žaludeční šťávy, ze spodních otvorů stále chlístá hnědá voda, „V sanskrtu sravati znamená téci,“ slyším v duchu otcův hlas, „nahlížíš indoevropský princip sračky?“ A jsem zase zpátky v Loretě a mezi montrancemi, u svaté Starosty i v té nepochopitelné jeskyňce s panenkou Marií, její obraz mi naskakuje, když objímám záchodovou mísu, v tu chvíli ale je překryt obrazem Petry, která Káje, dehydratované, bledé, rozklepané horečkou v horkém krétském odpoledni dává na lžičce studenou kolu, Doktorka Kalibová říká,

že kola je nejlepší, spolkní to, zlato, a bude ti líp, pak dostaneš další.

Zvoním tedy na liftboye a objednávám kolu pro doktorku Kalibovou a pařím dál směšku amerických seriálů, na pořadu je BOSTON LEGAL:

Is India mobilizing?

O chvíli později už přicházíme ke kořenu věci:

I know what terrifies you. The Islamic bomb!

V jakýmsi raptu vidím Kaspik a Kandahár a dramatický kavkazský vrcholy v naší ulici a pak i na kanálu STAR WORLD mi přepne k čerstvě přinesené kokakole indická reklama, moderátor, dvě dívky, kterým něco chybí ke štěstí, co to jenom je, úsměv a bílá sklovina:

An American accent.

MEZIHRA: O BOŽÍM KOHOUTOVI

Země byla pustá a nebylo na ní nic jiného než kamení; i slitoval se nad ní Bůh a poslal svého kohouta, aby zem zúrodnil.

Kohout nelenil, posadil se na kámen a snesl vejce. Vejce nelenilo, samo se rozpuklo a vypustilo ze sebe proudy sedmi řek. Řeky zavlažily krajinu a ta se zanedlouho celá zazelenala: všude bylo plno kvítí a ovoce, na poli se sama a bez lidské práce rodila pšenice a na stromech rostla jablka, hrušky, fíky a orosené oranžové

broskve, ba dokonce i nejbělejší a nejsladší chléb vyrůstal přímo z větví a stačilo jej jen utrhnout.

V tomto sedmiříčním ráji žili lidé bezstarostně a šťastně: pracovali ne proto, že by museli, ale aby jim uběhl čas a měli nějaké povyražení. Ráj obklopovaly vysoké hory, které chránily údolí ze všech stran. A vysoko na nebi se třepetal boží kohout a každého božího dne kokrhal, aby lidé věděli, kdy mají vstát, kdy jíst a kdy dělat každou jednotlivou věc.

Jediné rušilo klid tohoto sedmiříčního ráje, a tím byl kohout, jeho původce: opravdu, proč musí ustavičně kokrhat, ptali se lidé, i bez něho přece víme, kdy máme jíst, kdy pracovat a kdy vstát. I prosili Boha, aby je nepokojného zvířete zbavil. A Bůh je ve svém milosrdenství vyslyšel, kohout na jeho pokyn z nebe uletěl a ještě naposledy zakokrhal:

„Líto mi vás, chraňte se jezera!“

Lidé, celí rozradostnění, že se zbavili kokrhání, jedli, pracovali a vstávali tak, jak byli zvyklí a jak je naučil kohout. Postupně si ale začali říkat: Přece se nebudeme celou dobu otrocky řídit podle nějakého hlučného barevného ptáka! Co potřebujeme, je žít si každý po svém. A jak řekli, tak taky udělali, jenomže z toho povstaly mnohé nesnáze — každému jiné, když každý si žil po svém — a ovšem také nemoci. A tu si lidé vzpomněli na kohouta, jenomže kohout už na nebi nebyl. Rozprávěli tedy mezi sebou aspoň o jeho posledních slovech, kterým ale nikdo nerozuměl. Žádné jezero přece v údolí

nebylo, naopak, údolím teklo pokojně a spořádaně sedm řek, vytékajících z vejce, a jejich voda byla chladná a lahodná. Lidé tedy dospěli k závěru, že nebezpečné jezero musí být za horami, které obklopovaly údolí, a posílali každý den na vrchol hor člověka, aby hlídal, jestli něco neuvidí. Ale hlídač nikdy nic neviděl, a tak se zase uklidnili.

A jako vždycky, když měli trochu klidu, rozmohla se mezi nimi řada nepravostí, zejména lenost. Lidé už byli natolik líní, že je obtěžovalo dokonce lézt pro chleba na stromy, a tak stromy vždycky jenom dole podpálili, aby se vypečené chleby snesly až k nim, do jejich rukou či dokonce přímo do úst! A jakmile se nasýtí čerstvým, ještě teplým chlebem, natáhli se podél řek, napili se jejich chladné lahodné vody a začali vést řeči. Jeden například praví:

„Hle, podívejme se na vodu, jak tu teče! Proč je jí právě tolik, kolik jí je, a není jí ani víc, ani méně? Je snad pro to nějaký důvod?“

„Důvod není žádný,“ odpoví druhý, „jsou to jen koutovky vrtochy. Dost na tom, že ho ještě posloucháme a dáváme hlídat jezero, které nebylo ani nebude. Kdyby bylo po mém, hlídač by nahoru do hor už nikdy nešel. A v řece by myslím mohlo téct víc vody.“

Ostatní, rozložení na březích řek, tomu přitakávali, a někdo ještě navrhnul, že úplně nejlepší by bylo vejce roztouct a pustit na zem právě tolik vody, kolik je třeba.

Jen co se návrh rozkřiknul, všichni utíkali k vejci a litovali, že hlídač už odešel — mohl přece jít s nimi, aby jim pomohl vejce roztlouct. To ale, jak se ukázalo, nebylo nijak obtížné, neboť když každý vzal kámen a hodil jej na vejce, vejce se s náramným třeskem rozpuklo a vyvalila se z něj voda. Během okamžiku zaplavila celé údolí, všichni lidé v něm zahynuli a na místě Ráje zůstalo jen veliké jezero.

Voda rostla a rostla a rostla, až dosáhla nejvyšších vrcholů okolních hor. A tam stál hlídač.

VII. SLUŽBA A MISE II

SLUŽBA

Pánové! Devátá napoví, jedenáctá rozhodne, vece Fulka na nádraží v Modřanech s pohledem na Vltavu a na zatažené, zamžené nebe nad nimi; je devět hodin ráno.

Cestou posázavským pacifikem Josef K., Fulka a Bizom spatří a okomentují:

nápis HUMOR na nádraží ve Vraném,

nápis NA NÁDRAŽÍ V DAVLI

HODIL HAVEL ŠAVLI

na nádraží v Davli,

knihu Filosofie, její podstata a problémy, kterou si čte postarší poloplešatý muž, zřejmě důchodce, sedící obkoupě před nimi bez výhledu na řeku.

Na české vody vplula první kanoe r. 1875, kdy ji lékárník z Roudnice Ferdinand Zinke koupil od anglických handlířů spolu se závodními koňmi. To byla na dlouhou dobu jediná kanoe v Čechách.

Kaňon řeky Sázavy představuje evropsky významnou lokalitu; předmětem studia jsou též vzácně zastoupené místní druhy, např. mlž velevrub tupý.

Platnost předchozího má dotvrzovat citát Williama Blakea, uvedený vespod vzdělávací cedule:

VHOĎ DO ŘEKY TOHO, KDO MÁ RÁD VODU!

Během občerstvení i osvěžovně Na Žíznivé stezce (otevřeno jen v so a ne) si naši výletníci svorně objedávají točenou kofolu a probírají ekonomickou nutnost budování posázavské trati, a to a) kvůli cukrovaru v Modřanech, b) kvůli papírnám ve Vraném, kteréžto obě instituce už dávno zesnuly. Přírozeně je zmíněna i historie posázavského trampingu, jehož některé pozůstatky mohou Bizom, Fulka i K. zkoumat během pochodu po posázavské stezce, vybudované v letech 1914–1924 nákladem Klubu českých turistů. Při té příležitosti je vyhlášena soutěž o nejlepší název srubu, hned první kvalitní kousky nabízí protější břeh:

POSLEDNÍ PEŘEJ

YUKON

CHILCOOT

DALTON

NA TŘEŠTIBOKU

Tato řada je poněkud nesourodě přerušena srubem
KON-TIKI,
bez varování následovaným srubem
PLCH.

Fulka navrhuje rovnou přidělit PLCHOVI vítěznou
palmu, Bizom ale upozorňuje, že nikde není záruka, že
se neobjeví něco ještě lepšího, třeba VAKOPLCH: Co
když skutečně o sto metrů dál potkají VAKOPLCHA?

Tak mu dáme druhou cenu za odvozenost, uzavírá
Fulka, a Josef K. poté nadhazuje kardinální otázku:

Je vám jasný, že žádná z těch staveb by dnes, v éře
ekoterorismu, nedostala stavební povolení?

Celý tento srubový hovor je případně podbarven coun-
tryodrhovačkou linoucí se sem přes řeku z OREGONU:

*Život je hrou vyhranou,
hrej klidně dál, štěstí má svou cenu,
kterou držíš ve svých dlaních*

V tu chvíli Bizom poznává schody před nimi vytesané
do skály — tady jsme přece byli s Petrou, když byla Kája
malá, slezli jsme tehdy snad celou Posázavskou stezku,
bylo to naše oblíbené místo, ale tyhle schody si pama-
tuju, jak jsme ji nesli v tom jejím famózním růžovém
kočárku, je div, že nám z něho nikdy nevypadla, ježíš
bylo nám tak dobře. A jak se to může stát, že se to všec-
ko posere, tak důkladně, tak do mrtě, tehdy v tý koupel-
ně třeba, vždyť jsem ji málem — kurva Jiří do toho se

nebudeš pouštět, zakázal sis to, do toho se nechceš pouštět

— Jiří?

— Nic, zamyslel jsem se

— Jako nad plchem? Nebo vakoplchem?

— Ne, nad datlem, je to támhle na stromě vážně datel? oduší Bizom, jako vždy tajnosnubný, ale řečově pohotový

Fulka: Ty poznáš, Jiří, datla?

Bizom: No samozřejmě — pan doktor datel z veverky Zrzečky: velikej černej pták s červenou čepičkou, léčí stromy, je lepší než žluva

Fulka: Ty jsi četl veverku Zrzečku?

Bizom: Máma mi to předčítala večer před spaním, měl jsem to rád

Fulka: Takže ty ses nechal, a to už od útlého dětství a za asistence svých ultravzdělaných rodičů, oblbovat příběhem, který se snaží dětem namluvit, jak kouzelný mají veverky byty dva plus jedna ve stromech a jak si tam na šňůrkách suší houby, jo?

Bizom: Ty houby na šňůrkách, to byl můj nejoblíbenější obrázek

Jo, ty jsou bezva, připojuje se Josef K. Taky jsem měl rád ten —

Fulka: A vás prostě neiritovalo, že je to celý nesmysl, včetně ústřední kolektivní akce za záchranu nějakýho blbýho dubu?

Josef K.: Je vidět, že to dobře znáš. No mně se právě líbilo, že je to nereálný, že je to vymyšlený, to mi tak nějak dělalo dobře, že vím, že je to jinak a že tohle je prostě příběh v knížce

Fulka: A tohle individuum má vychovávat tenhle národ!

Obě dvě hlavy, unisono k Fulkovi:

Odkdy se ty staráš o národ?

V tu chvíli je předběhne pes, je to černý vlčák, od pohledu krásné zvíře s lesklou srstí a bez známky, nenásledovaný nikým nenásledující nikoho patřící tedy komu? kam? a jak?

Bizom (zcela rozhořčen, nepochybně ještě pod dojmem schodů, vakoplcha a ovšem i veverky Zrzečky): Jenom úplnej kovad může nechat takhle pobíhat svýho čokla, navíc na posázavský stezce plný turistů, tohle prostě nemá fazónu

Fulka: Myslíš snad, Jiří, že stezka je obstoupena kolonou rasů s lapacími pytlí?

Josef K.: Kovad? To je něco s kovadlinou?

Bizom: Nevím, jestli jsou tu rasi, ale ten pes tu takhle nemá co dělat, to je prostě skandální. Kovad je zkratka za kokot vadnej, aby i Kája mohla dát jasně najevo, když je někdo úplnej zmrď —

Bouřlivý smích smích stoupá nahoru k větvím stromů suťových lesů a padá snáší se dolů na sleziník rout-

ničku sleziník červený na puchýrník křehký i na chvostnatku, jež je k nerozeznání podobná rybence, dále na chvostíka chvostoskoka, ba nevynechá ani prvoka krytenku, aby se s konečnou platností vznesl nad hladinu řeky a odtud se odebral přes Atlantik domů do Chilcootu —

A Petra o tom neví? Petra neví, co je kovad?

Samozřejmě že o tom neví

A co až to zjistí? A jak znám Petru, ona to zjistí

To už mám, pánové, promyšlený. Mám pro ni totiž připravenej dárek, epesní knihu od doktora Thomayera s jednou úžasnou historkou, který prostě neodolá, sedne si na prdel a kovad bude zapomenut.

Jsme jedno velké ucho

Jedno velké ucho v suťových lesích, roztahuje se roste nabývá na všech svých mohutnostech kde to s ním skončí těžko říct, teď se zalomilo dolů k Bizomovi, jeho židovským rtům

No, je to taková typicky doktorská historka s týpkem, o kterým se proslýchá, že chlastá. Doktor se ho teda ptá, jestli pije a kolik toho vypije, a on na to řekne: „No piju, pane doktor, ale v našem povolání pije každěj, prostě musí pít.“ „Aha,“ ptá se doktor, „a kde pracujete?“

„Na pražském magistrátu.“

Bouřlivý smích opět vzlíná vzhůru a zase padá dolů k plzáku španělskému norku americkému křídlatce sachalinské kleštíku zhoubnému bolševníku velkolepému, invazivním druhům, které invadovaly sem na Klondike,

aby tu obratem zmutovaly, náš velkolepý soudruh norek oregonský daltonský sázavský —

Tak to sis, Jiří, vymyslel.

Přisámboh, doktor Thomayer, rok 1921. Na pražském magistrátu!

To bude na facebooku number one, Jiří.

Jdi do prdele s fejsem — ale chápeš, o čem ta historka vypovídá? Tahle historka jsou kurva naše dějiny —

A kandík a jeho pseudohusitští obránci, kterýma se to tady na kopci jen hemží a kterým chybí akorát řemdi-hy, to jsou taky naše dějiny —

Josef K.: — ve kterých ovšem řemdih zastává pořád důležité místo! Řemdih byl totiž, což nevím jestli víte, adoptován českým skautingem.

Bizom: A stal se skautem? Řemdih se stal skautem? Do jakýho oddílu chodí? A může mít ještě přezdívku?

Josef K.: Nechodí do žádnýho oddílu, řemdih je název kurzu přípravy skautských čekatelů. Tudíž Terezka, jestli chce být skautskou vedoucí — a ona chce —, se musí zúčastnit akce jménem Řemdih, aby. Což ovšem není jenom tak, jelikož na akci mohla jet jen se speciál ekologickým šampónem —

Fulka: Čili je to vlastně EKOřemdih —

Bizom: Ne, počkej, kde jste vzali, Josefe, ekologický šampón?

Josef K.: Samozřejmě že nikde, řek jsem jí, ať si umyje vlasy, než odjede, a pak zase za dva dny, až přijede.

Bizom: A co kdyby se akce konala dýl? Co bys dělal?

Josef K.: Inteligent si poradí. Když jsem byl malej, myla nám máma vlasy občas vajíčkem. Řek bych jí, aby si vzala vejce a umyla si vlasy vejcem.

Fulka: Je ti ovšem jasný, že bys jí musel napřed koupit vejce od ekoslepice —

Bizom: — a k tomu podestýlku pod ty vejce, jelikož je jasný, že nejen ekoslepice, ale i ekovejce potřebujou podestýlku, jinak —

Volové dejte mi pokoj

Fulka: Neblázni, řemdiň je řemdiň, co když ji tím pak přetáhnou, určitě jim tam visí na zdi, co jinýho bys čekal

Kandikáře bych čekal — a tady taky jsou!

KANDÍK PSÍ ZUB

Erythronium dens-canis, nejsevernější výskyt v Evropě je na vrchu Medník v Čechách. Jako první rostlinu popsal a identifikoval Emerich Petřík, správce Strahovského kláštera.

Jak se sem ovšem kandík dostal? Mohl se sem rozšířit od jihovýchodu, poté jinde vymřít a zbýt reliktně právě na Medníku. Ale proč právě zde? V údolní soustavě Vltavy, Sázavy a Berounky jsou podobných lesnatých strání stovky. Proč tedy Medník, a ne třeba Český kras nebo Dyje? Ne, je třeba se obrátit k jinému, dramatictějšímu scénáři: jedná se o dálkový výsadek, lokalita vznikla náhodným přenosem semen, např. větrem, živočichy nebo člověkem. Přenos větrem (muselo by to být tornádo) či ptáky (ale kterými? pták Noh? pták Ruch?) nebo divokými savci (vlk, respektive vlkodlak nebo prasodlak či psodlak) se úplně

vyloučit nedá, ale přátelé, uvažujme a počítejme s pohledem na mapu: nejbližší lokality kandíku jsou v Alpách a na východě Slovenska, a kandík má těžká semena bez padáček, sám sebe stěží unese.

Nejpravděpodobnější proto je, že kandík je pozůstatkem staré výsadby, snad z blízkého Sázavského kláštera. Zkrátka ho tu nejspíš vysadili mniši. Připijte jim tedy v některém z blízkých pohostinství na zdraví!

Přísně chráněný zbytek populace nyní ohrožuje především nadměrná návštěvnost lokality. V době květu je v lese bezpočet „milovníků přírody“ s fotoaparáty. Avšak semenáčky jsou velmi drobné a při sešlapu hynou!

- Je krásnej
- To jsou krokusy na zahradě taky
- Tenhle je jinak krásnej
- Taky má takový pěkný listy, bíle kropenatý, jako z obrazu
- Jdi do háje, jinde z nich dělají salát

A Fulka řve, řičí nad davy klečícími sedícími stojícími pod zamženým sluncem (jedenáctá už rozhodla, že den se nezmění) nad jarními efemeridami, kolem některých je vysezené kolo od kolen přítomných kandikářů a kandikářek usilujících o co nejlepší nejautentičtější foto *Erythronium dens-canis*, jejich křehkých fialových okvětních plátků:

SEMENÁČKY JSOU VELMI DROBNÉ A PŘI SEŠLAPU HYNOUT!

A Fulka se do toho opře znovu:

SEMENÁČKY JSOU VELMI DROBNÉ A PŘI SEŠLAPU HYNOUT!

V tu chvíli se ozve štěkot psa, jehož silueta se rýsuje výhruzně proti zamženému nebi.

„To je on!“ zvolají Bizom i Josef K. a vydávají se po jeho stopách, které je dovedou k Raisově vyhlídce; spisovatel se tu rád zdržoval, když pobýval v okolí. Družně usazení do čtverce na přitesaných lavicích, všichni tři pozorují divokou klondickou řeku a její okolí.

„Toto utěšené místo,“ praví Fulka, „si žádá něco sobě přiměřeného,“ a vytáhne z batohu plácačku fernetu. „Na zdraví sázavských mnichů a jejich sadby!“

Je nepochopitelné, jak na místě tak půvabném a za přítomnosti kolující placatice může řeč přejít na téma natolik odpudivé, jako jsou výchovné věty, uplatňované rodiči na jejich potomcích; pokud ale na Medník může doputovat kandík, proč ne i věta „Dejte mi všichni svatý pokoj“?

Josef K.: Přitom to VŠICHNI nemělo žádný smysl, byli jsme s bratrem jenom dva, jelikož sebe matka myslit nemohla. To mě iritovalo nejvíc, už jsem si i říkal, že jí řeknu, aby aspoň to VŠICHNI neříkala, ale pak jsem

to nechal plavat. Jednou se dokonce sebrala a odešla — asi na to měla i právo, byli jsme s bráchou zrovna v pubertě a museli jsme být objektivně nesnesitelný — no ale ona řekla „Dejte mi všichni svatý pokoj“, což už nikdo ani nezavnímal, ale pak řekla: „Já jdu pryč. Já už tady nebudu,“ a fakt se sebrala a šla pryč, normálně, byl už skoro večer.

Fulka: Přirozeně se ale vrátila, že.

Josef K.: Jasně že se vrátila, asi za hodinu, zřejmě obcházela blok. Ale pamatuju si, že jsem se tehdy fakt bál, jako co kdyby se nevrátila? Co bysme dělali? Skoro týden jsme pak byli hodný.

Fulka (zavdává si z placatky): Abych i já přiložil polínko na adresu matek a jejich výchovných snah: má matka to jistě myslela dobře, ale pokud hodlala větou „Co by tomu řekl tatínek?“ (kterou změnila, když jsem vyrostl, na „Co by tomu řekl otec?“) nějak zapojit mého zesnulého otce do procesu, mělo to účinek přesně opačný. Otec by řekl, že mi máš dát pokoj, myslél jsem si —

Bizom: Svatý pokoj, chceš říct —

Fulka: Jakýkoli pokoj, nejlíp takový, do kterýho je matkám vstup zakázán. Už jen při první polovině té věty mě chytala nausea, stáhnul se mi žaludek a chtělo se mi blejt, většinou jsem pak dostal průjem.

Bizom: Aby to bylo genderově aspoň trochu vyvážený, musím říct, že já jsem ze všeho nejvíc nesnášel otcovo: „Ty ani nevíš, lko, jak dobře se máš“ (ještě s tím jeho slovenským ř, nikdy se ho nenaučil vyslovovat pořádně)

Josef K.: V tom měl ale naprostou pravdu

Bizom: To samozřejmě měl a to jsem taky nahlížel, už jenom vzhledem k tomu, co si on prožil za války a o čem nikdy nemluvil. Jenomže tváří v tvář všem sračkám, ve kterých jsem se topil, navíc za zasraného komunistického režimu, kdy se furt řešilo, na jakou školu se hlásit a co dělat, až mě tam obligátně nevezmou, ti tohle zrovna nepomůže.

Josef K.: On si ale myslel, že právě tohle by ti mohlo pomoci

Bizom: Mysli. Když má člověk tak chytrý úžasný ne-buzerující vstřícný rodiče tak si proti nim kurva musí taky něco najít, aby to přežil —

Datum zabíjačky v restauraci U Dolejších v Pikovicích bývá, nejspíš po dohodě s místní samosprávou, stanoveno na dobu květu kandíku: polovina hostů jsou od pohledu kandikáři a kandikářky, ovšem už bez vegetariánské a veganské, počtem nikoli zanedbatelné podmnožiny celé třídy. Naši výletníci je přirozeně pečlivě pozorují, a to i z toho důvodu, že kandikáři dorazili dřív a obsluha už před ně nosí jitrnice, Bizom polohlasem poznamenává, teď by ještě mohli začít ty jaternice fotit,

a opravdu! jako by ho slyšela, hnědovlasá nakrátko ostříhaná kandikářka s hlavou jako kaštan vytahuje fotoaparát a fotí jaternici na svém talíři, okamžitě ji následuje další kandikářka, foťák ven, cvak blik, jaternice

na talíři, a už se to druží ke kandíkům, kandík — jaternice, kandík — ovar, kandík — jelito, kandík prejtík, nový rostlinoživočišný druh —

Druhou polovinu osazenstva tvoří místní zakulacené, žoviální obličejce, spokojené výrazy, Bizom si mne oči, ale nemůže to zastavit nemůže si pomoci, v hospodě sedí usazena celá kolonie velevrubů tupých, teď ale vstávají a dávají se na pochod směrem k nim, směrem k němu v jednotném, pomalém, ale neodvratném šiku

A co takhle kandíkový salát? ptá se Fulka čísníka, ten máte? Ostatně venku na zahradě vám toho rostou koberce —

Mlži, pochodující mlži, jeden z vrubů se napřimuje a říká:

Cos to řek, ty vole?

Josef K., konciliantní jako vždycky, zástupce ředitele atd., vysvětluje: On to tak nemyslí, on jenom hraje takovou konverzační hru

Co že hraje, vole?

Prostě říká opak toho, co si myslí. Máte tchána? Nebo ještě líp tchyni?

Jasně že mám, vole

Tak si to s ní někdy zkuste zahrát, bude to bezva

Velevrub se zastaví, postupně se jeho vrub začíná zachvívat a kývat ze strany na stranu, Velevrub se směje!

A to kurva nejni úplně špatnej nápad! A na to se napijeme!

Teprve ve chvíli, kdy dosednou do kupé večerního vlaku v posledních paprscích zamženého slunce, Josef K., vybuzen pěti fernety, konečně dojde osvícení a zvolá zvučným hlasem:

Volové já už vím, co tam dělal ten pes. Kandík je jeho zub. A on si hlídá všechny svý klabáky!

MISE

Kdo kazí hru, rozbíjí sám její svět. Tím, že se vymyká hře, odhaluje relativnost a křehkost světa hry, do kterého se s ostatními na nějaký čas uzavřel. Bere hře iluzi, a proto musí být odstraněn, neboť ohrožuje hráčské společenství v samém základu.

I ve světě vysoké vážnosti na tom byli falešní hráči, pokrytci a podvodníci vždy lépe než ti, kdo kazili hru: odpadlíci, kacíři, novátoři a ti, kteří byli zajatci svého svědomí.

Jako určující leitmotiv včerejšího výletu vyhodnocuji ekoterorismus a maso, a v tomto duchu zapřádám hovor se svými kolegy.

Snadnou práci mám s paní Doušovou v účtárně, kam musím pro potvrzení k daním. Paní Doušové visí na zdi kalendář Duše koní a je to koňomilka. Zavádím tedy debatu na téma koňský salám a koňské maso s tím, že já bych to do huby nevzal, že však můj otec byl velkým milovníkem koniny a vařil to, když matka nebyla doma. Dokonce i na smrtelné posteli, fabuluji bez uzardění,

v posledním stadiu rakoviny, dostal chuť na koninu a musel jsem oběhnout půl Prahy, než jsem ji sehnal. Z hospodářského hlediska musím ovšem uznat, dovozuji nakonec, že mají-li ta zvířata zemřít, je pro ně aspoň určitá satisfakce, když budou nějak využita. Myšlenka je sice chabá a dost fousatá, paní Doušové ale stačí k na- prostému rozhořčení:

Teda Jiří, to bych si o vás nemyslela, že i vy uvažujete takhle ekonomicky,

nadhazují tedy v návaznosti otázku po tom, jestli existuje nějaká taxonomie zvířat — podobně jako máme Linného členění na savce, plazy atd. — stran přijatelnosti jejich jezení nebo nejezení, tvářím se vlídně, rád se dám vzdělat, nikdy jsem o tom vlastně nepřemýšlel atd. Paní Doušová má bohužel urgentní telefon a musím odejít. Po obědě ale zastihnu ještě kolegyni Brychciovou, která si s sebou pravidelně nosí do práce vaničky se zdravou stravou; ptám se, jestli si uvědomuje, kolik dospělých rostlin sojových bobů by mohlo vyrůst z jejich naklíčených mladých jedinců, které nemilosrdně připravuje o další život. Totéž platí samozřejmě i o jejích gigantických bílých fazolích, ze kterých si několikrát do týdne připravuje salát. Když mlčí, ptám se dál, co udělá s pečkou z broskve, kterou právě snědla: hodlá ji zasadit, nebo zmaří její další život tím, že ji vyhodí do koše?

Paní Vedralová, která jediná je s to pochopit, že zřejmě nemluví úplně vážně, začne zdravožroutku hájit,

ta ale nanejvýš rozrušena a s peckou v ruce míří pryč z místnosti.

Víte, Jiří, že je těhotná? Oči paní Vedralové na mě hledí přísně a vyčítavě.

Probůh to jsem nevěděl, dím podle pravdy, to musí být čerstvý —

Dokážete si představit, že teď už zřejmě nebude jíst vůbec nic a že jste ohrozil na zdraví nejen ji, ale i její dítě?

Tak nemá být tak blbá, oduším, vypadáva je na chvíli z role, a vzdaluji se k nutnému střetu s blbem Tóthem, mým novým nadřízeným, dvojitým Mgr. et Mgr. Na základě dosavadní zkušenosti musím říct, že všichni dvojnásobní Mgr'i, na které jsem natrefil, jsou taky dvojnásobní blbci. Na blba ovšem vytahuju jiný kalibr: nejdřív téměř přátelsky nabízím fenyklová semínka, vysvětluju, že jsem je dostal od bratrance, žvýkal to prý Kafka na povzbuzení mozkové činnosti, blb na to okamžitě skočí a začne žvanit o tom, že tohle by měli povinně žvýkat všichni ti rádo by supervědci, jejichž výplody my tady musíme zpracovávat, a to aspoň pět minut denně! dí vůl, drtě v hubě neškodná semena, a někteří i deset! Ptám se dále, nad seznamem zahraničních hodnotitelů psychologického panelu, jestli četl poslední číslo časopisu Nature, odpovídá, že ještě ne, ještě se k tomu nedostal, informuji ho tedy, že je tam zásadní studie o jednom indiánském kmenu v amazonském pralese, u kterého objevili téměř zázračně fungující imunitní

system. Po dalším zkoumání se zjistilo, že je tomu tak proto, že v kmeni panuje zvyk jíst po smrti své předky, brazilská vláda to chtěla zakázat, ale jakási etnokomise prosadila, že by to znamenalo narušení jejich kmenové identity a že své předky koneckonců nezabíjejí, jenom po smrti žerou, a tak to tak zůstalo. No ale imunologové — zavdávám si na povzbuzení něco semínek — to rozpracovali a došli k závěru, že toto neplatí jenom pro Indiány, ale všeobecně, prostě každá populace by získala lepší imunitní profil, kdyby mohla pojíst kus svého rodiče, nejlíp obou. Čili teď se řeší, jakým legislativním způsobem by se to dalo ošetřit — představte si, kolik peněz by se ušetřilo celosvětově, v celém systému — samozřejmě by to člověk musel za života podepsat, jako že s tím souhlasí, a kdo by nechtěl, tak by prostě nechtěl, to se nedá nic dělat, jako nutit ho nebo tak by nešlo, taky je otázka, jako kdy by se to — no rozumíte — jak dlouho po smrti by se to jedlo, a taky jaký přesně orgán by to byl, nebo prostě jenom kus tkáně by možná stačil, to ještě není úplně prozkoumaný — no ale byl by to hotovej průlom, epochální, nemyslíte?

Hledí na mě, převaluje semínka na jazyku, opouštím místnost.

Užití jazykových her si kladlo za cíl zdůraznit různorodost lidských aktivit, které se opírají o jazyk, a nesmyslnost představy, že jazyk slouží vždy jedinému účelu: přenášet myšlenky — ať už

jsou to myšlenky o domech, bolestech, dobru a zlu nebo o čemkoli jiném.

Já: K čemu je jazyk?

Kája: Aby se vyplazoval.

Společnost hráčů má obecný sklon existovat dále i potom, kdy hra skončila. Pocit být spolu v jakémsi výjimečném postavení, společně se odlišovat od jiných a vymanit se z obecných norem si uchovává své kouzlo i po skončení jednotlivé hry.

VIII. PABĚRKY; ČICH A CHUŤ

„Bájný pták Turul oplodnil princeznu Emese a z toho se narodil syn Álmus, který dovedl svůj lid z východních končin doprostřed Evropy, ale sám na místo určení nedošel. Svůj lid předal bratru Arpádovi, který ho přivedl do úrodných uherských nížin.“

„Kde jsi tohle vzala?“

„Takhle přišli sem do Evropy. To ví každý maďarský dítě.“

„Jasná věc, ale jaktože to víš ty?“

V odpověď mi bylo řečeno, že její děd za první světové vojákoval v Királyhidě, kde dělal ordinačního písaře v nemocničním táboře, který tvořily pavilóny plné ruských zajatců, většinou tuberkulózních.

„Děda tam chytil ne tuberu, ale chřipku, na což se tehdy umíralo, a nejspíš by v Királyhidě zesnul, jelikož tam byla příšerná zima. Vždycky to vypravoval, chtěla jsem to jako malá slyšet furt dokola, jak měl na sobě dvě

deky a procvakal zubama dvě noci, protože se v nemocnici porouchalo topení a nikdo to neuměl spravit. A když už se třetí noc loučil se životem, páč mu bylo jasné, že tuhle noc už prostě nepřežije, ráno se probudí v ráji: je mu teplo a je zpocenej — představ si, bejt v ráji zpocenej — někde prostě schrastili německýho zajatce, byl to zběh, a ten jim spravit topení.“

„To sis vymyslela. To zní úplně jako vymyšlená historka.“

„Takhle to bylo, dědečka od smrti zachránil německej zběh — stejně jako ty tuberácký Rusy, ze kterých tam za těch mrazů slabší půlka stejně pochcípala. Jo a ještě děda říkal, že normálně tam na ně do toho špitálu šel příšernej puch z továrny za řekou, ve který dělali vojenský konzervy, z kostí a kůží a paznehtů, prostě šílenej smrad z toho klihu, ale to ráno bylo teplo a bez smradu. Prostě ráj, bez smradu a v teple, jak na jiným světě. No a tak se dědeček vyzdravěl a ve vděčnosti za záchranu svýho života se vrhnul do víru společenskýho života Királyhidy, kde mu padla do oka babička, místní krasavice v prvním rozpuku, měla krásný dlouhý nohy a krásně tančila. A dědeček, kterej byl odjakživa horkokrevnej a po tý skorosmrti navíc děsně nadrženej, využil příležitosti, a když byli na plovárně na řece Litavě, babička se převlíkala a guvernantka čekala venku, tak ji prostě v té dřevěné šatně přefiknul — teda pardón — a bylo vymalováno, ona asi vůbec nevěděla, co se s ní děje, ale když dědeček odjížděl, to už byl poslední rok války, to děcko

z tý plovárny bylo na cestě, a po válce se děda způsobně vrátil a odvezl si ji i s miminem do Reichenbergu.“

„Aha, a tohle ti vypravoval, když jsi byla malá, byla jsi celá žhavá to slyšet —“

„Jasně že tohle mi řekla až máma, když jsem byla velká a dědeček byl už na pravdě boží. Ne, mně jenom líčil, jak babička tančila a jak jí lítaly ty sukně. Ale já hlavně chtěla slyšet o tom zajatci a jak už si děda myslel, že se ráno neprobudí, a furt jsem si představovala, jak smrdí ten klíč z konzerv, ale stejně mi to úplně nešlo.“

„Vy Maďaři! Ještě by mě zajímalo, jak ten pták oplodnil tu princeznu —“

A tak to začalo. Na tuhle historku — pravdivou, jak jsem pak zjistil, bylo to rodinné dramatické stříbrozlato, téma opakovaných hovorů — mě Petra dostala, ještě ten večer jsme přiožralí skončili u mě a bylo to. Sbalila mě na klíč z konzerv, na kosti kůže paznehty Királyhidu na ty sukně roztančený sukně na tu plovárnu na řece Litavě.

Doktor Thomayer říká, že mezi smysly lidskými zaujímá čich místo zastrčené, ba přímo poslední. Utiskovatelů čítá legii: příroda i člověk sám svorně se na něm prohřešují. Vždyť polovina populace je s to o něj na část roku bez větší úhony přijít, když dostane rýmu! A tak je čich pravou popelkou mezi smysly...

Když jsem byl v první třídě gymnasijní, onemocněl jsem těžkou nemocí, trvám, že tyfem. A stonalo se věru špatně. Dosud si dob-

ře pamatuji, jak jsem v noci trápen horečnatou žízňí vstával a po stole a šel si ven na chodbu pro vodu uschovanou ve džbáňě přede dveřmi. Zpravidla jsem při tom omdlel a upadl. Načež když jsem po některé chvíli procitl, šel jsem zase klidně ležet.

Debata s Mojzírem — téměř celovečerní téma — jak a proč se děcka dostávají na svět; jeho kolegyně razí v té věci prostý názor, který on pouze reprodukuje, totiž že si samy řeknou. Vzhledem ke skutečnosti, že oba pracují v centru reprodukční medicíny, zní názor vskutku pikantně, neřkuli blbě; namítám tedy, že to vypadá, že si řeknou spíš jejich rodiče.

Není to ale úplně tak, Jiří (Mojmír je vždycky smířlivý, a to i tehdy, když si trvá na svém.), někdo si řekne víckrát a nic, a tuhle se mi zase stalo — představ si, sama baba, nějakou blbou zkušenost udělala, prostě dlouholetej vztah skončil a jí bylo 40, tak se jezdila samooplodňovat —

Počkej, to jako v týhle zemi jde? Jako podle zákona?

No prostě někdo přijde s ní a podepíše papír, má to domluvený, my dál už nic nekontrolujem, ani nemůžem. Zkrátka byla u nás opakovaně a nic, nepovedlo se to — a představ si, teď je jí 50, úplně poslední možnost, pak to v týhle zemi už prostě nejde, kalendář se obejít nedá, může jí být nanejvýš padesát minus den, a ono to vyšlo. Otěhotněla a porodila v devátém měsíci úplně zdravý dítě.

Kecáš, to je pitomost.

Jednou do roka to takhle klapne. Prostě jak říká Věrka, řeknou si. Jenže to je pořád jenom jedna stránka celý věci, páč pak jsou zase děcka, co se naroděj a hned zase umřou. Tebe trápí, proč se někdo vůbec narodí, a mýho kamaráda ze studií Lumíra, kterej je neonatolog, zase trápí, proč někdo se narodí, a sotva se narodí, hned zase umře.

Vy jste spolu studovali? Mojmír a Lumír? To zní jako dvojka teplajzníků.

Což jsme my ale nebyli. Ne, on o tom vydal knihu, k čemu to teda jako je, že se někdo hned narodí a zase umře, nebo k čemu to může být, co si o tom myslet

A k čemu došel?

Nedošel nikam, jenom se ptal lidí, co si o tom myslí. Taková směska to je, pár hlubokejch postřehů a jinak pitomosti bych řek. Mně se nejvíc líbil jeden profesor, kterej říkal, že si myslí, že to s těma dušema nekřtěňátek, který mají být izolovaný někde v limbu, je blbost, že si všechny ty duše tam nahoře musí nějak povídat, prostě být tam nějak spolu a sdělovat si to, jinak to celý nedává smysl

A tohle se ti jako líbilo?

Bylo to pěkný, takový nebesky epický, ty rozhovory těch duší —

To zní všecko moc hezky. Jenomže já mám, Mojmíre, pořád v paměti mýho spolužáka z gymnázia Zbyňka — ani jsme se nekararádili, ale mívali jsme spolu stejnou cestu a muži jsou vždycky natolik muži, že aspoň bazál-

ní konverzaci dovedou udržet. V rámci bazální konverzace mi jednou cestou od tramvaje řekl, proč je vlastně na světě: jeho otec chodil v inkriminovanou dobu se dvěma babama, každá bydlela jinde a on se nedokázal rozhodnout, kterou si má vybrat. Stál prý na nádraží, na perónu, a ve chvíli naprostý bezradnosti a prázdnoty si hodil korunou. Co mu padlo, tam se vydal... Rozumíš, kdyby se aspoň rozjel na opačnou stranu! Kdyby to aspoň najust udělal jinak... Od té doby — nemohl jsem si pomoci — ale vždycky, když jsem se podíval na Zbyňka, viděl jsem ho jenom jako jednu zploštělou stranu mince. Druhou stranu ta mince neměla.

No a to je právě ta chyba! (Mojmír cvrnknul do stolu.) Zbyňek si prostě řekl. Naprosto jsi ho podcenil. Co dělá teď?

Nemám nejmenší tušení.

Vymysleli jsme s Kájou hru na urážky: jen tak, zničehonic v Mikulově, sedíce v penziónu Pod Liščí skálou, léto. Kája si na terase kreslí, je to opožděný dárek pro Petru k svátku, dramaticky barevně vyvedený pohled do kráteru sopky. Dolů dopisuje název:

VZŇYK VIBOUCHNUTÍ.

Hledím na to, upiju burčáku a řeknu:

Ty blbý chrouste.

Zvedne hlavu a okamžitě odtuší: Ty tlustá žízalo!

Kontruju: Ty placatá žábo!

Ona: Ty smrdavá okurko!

Ty Hitlere!
Ty Zemane!
Ty mrcasatá ochechule!
Ty pokakaný pyžamo!
Ty kovade.
Ty kovade.

Tím jsme skončili, tím odted' končíme vždycky, dál už se nedá jít.

Cestou na Kopeček se od Káji dozvídám, že si celou dobu myslela, že role dětí v dětských filmech hrajou dospělí, kteří jsou nějakým trikem zmenšení. Pak pokračuje, že si taky dlouho myslela, že lidi, kteří ve filmech umřou, umřou doopravdy, a bylo jí divný, proč to dělají, ale že si říkala, že asi za peníze, že jim za to dají fakt hodně peněz. Následoval dotaz — kam na TOHLE jenom chodí? —, co se stane, až budou daně stejně velké jako platy. To bude jednoduchý, odpovídám, lidi vymřou, jelikož nebudou mít na žrádlo.

To je dost, že vymřou, řekla Kája, aspoň pak budou moct vzniknout ty pravý gestikulovaný věci...

— Nedokáže mi vysvětlit, co to jsou ty pravý GESTIKULOVANÝ VĚCI.

Ze vzpomínky Joly B. pro Paměť národa:

Když přitáhla ruská armáda do města, obsadili náš dům a udělali si z něho velitelství. Nás nejdřív obrali o hodinky a šperky — aspoň obrazy jsme ale stihli zarolovat a schovat na půdě a na ty

nepřišli. Pak nás nahnali uklízet do sovětského lazaretu, který byl za Budou v bývalém mlýně. Ti, co tam byli, měli syfilis a žloutenku, prádlo bylo krvavé a plné hnisu. Mně řekli, že mám vyčistit koupelnu. Stála tam vana, kde bylo do půlky nablito, nasráno, chcanky tam byly, bylo to zacpaný a kvasilo to, přišerný bestiální smrad to byl, doteď se mi chce zvracet, jen na to pomyslím. Byl tam kybl a hrnek a tím jsem to měla vyčistit. Řekli mi, že mě zastřelí, když to nevyčistím, ale já jsem prostě nemohla, řekla jsem si, že jestli už mě pánbůh chce k sobě povolát, tak ať to udělá, ale že tu vanu čistit prostě nebudu. No a oni mě nechali být a nakonec to vyčistili sami.

Horší věci se ale děly dole ve městě ve špitále, když tam přišla první frontová linie. Na ženským oddělení, tam měli vojáci žně, vtrhli do každého pokoje a užívali si. Primář, ten stál před pooperačním a u porodního, stál tam přede dveřma a říkal jim, že ty ženy jsou po operacích a porodech, aby aspoň tyhle vynechali, ale oni ho odstrčili a šli dovnitř. A já si říkala, že tam bych akorát byla, na tom oddělení, kdybych předtím nešla na potrat — měla jsem termín porodu právě na tyhle dny — no ale říkala jsem si tehdy, jako myslím předtím, copak do takového světa můžu přivést dítě? Copak mu to můžu udělat? Do všech těch hrůz kolem.

Ten primář pak šel domů a spolu s manželkou spáchali sebevraždu. Říkal, že v takovém světě nechce žít.

Prvek napětí v sobě obráží mimořádně důležitou roli. Napětí znamená nejistotu, naději. Je to snaha o uvolnění. Při určitém napětí se musí něco „podařit“. Napětí podrobuje zkoušce hráčovy schopnosti: jeho tělesnou sílu, vytrvalost, důvtip, odvalu,

schopnost vydržet, a zároveň jeho síly duševní, neboť při veškerém úsilí o vítězství ve hře musí zachovat předepsané hranice dovoleného.

V rámci úklidu po návratu z Indie jsem našel složku dopisů adresovaných mé matce — bylo to z té doby, kdy učila na gymnáziu v Třeboni a podle tetiných slov „se pokoušela vymanit z Žoržova (rozuměj otcova) vlivu“, což se jí ovšem nepodařilo, byť tam údajně skoro rok chodila s nějakým archivářem — „dnes je to renomovaný historik, Iko, nemysli si, viděla jsem se tam s nima tehdy, když jsem tam měla cestu, pěkněj mužskej to byl, takovej udělanej, a oči měl jenom pro ni“ —

Teta je snad poslední člověk, který tohle úsloví používá. Oči měl jenom pro ni! Zkrátka matka, tolik mi bylo kdysi řečeno, zkoušela žít bez otce, který byl ženatý, jeho první žena Jola se jakožto katolička přirozeně odmítla rozvést jenom proto, že se otec na svých kurzech historické gramatiky zamiloval do krásné a inteligentní studentky jménem Karla, dcery bělogvardějského generála, Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj! Toto přesvědčení sdílel kupodivu i komunistický stát: k rozvodu mohlo tehdy dojít jen za souhlasu obou partnerů. „Navíc Žorž nechtěl nic dělat úplně proti ní, jelikož mu za války v Pešti vlastně zachránila život, a kromě toho měli oba s Karlou potíže, rozumíš, Žorž byl už starší, a Karla měla zase nějaký cysty nebo co — detaily si nepamatuju, ale léčili se dost dlouho, chodili do Podolí za dokto-

rem Havlíkem nebo Hajníkem, už nevím, jak se jmenoval —“

— ale já vím a tady už jsem doma, v celé stokrát propírané historii mého prenatalního života, matka sedí u stolu a míchá kávu v míšeňském hrníčku, vždycky si potrpěli na krásný porcelán, krásný nábytek, chodili si to kupovat do starožitnictví v Ječné i jinam, nikdy jsem nepochopil, kde na to brali peníze, a ještě do hrnku kostku cukru, kupuje se bridž cukr, jelikož je tvrdší a lepší, kostky ve tvaru karetních znaků, piky srdce káry kříže — „A tak jsem řekla lázeňské, aby mi dala ty koupele slabší, hlavně tu rašelinu, že si myslím, že jsem v jiném stavu — Tak vy si, paninko, myslíte, že jste v jiném stavu, když se tady léčíte na neplodnost? Jo takovejch už tu bylo — ale já si trvala na svém, rozumíš, prostě jsem jí řekla, aby to nebylo tak teplý, že jinak tam nevlezu —“ (Milý Žo, píše se v dopisu z lázní, *mám stále divné pocity jako na menses, které se nedostavují, a to už 57. den. Chuť k jídlu je slabá, ale jím přesto, pomalu a s nechutí, protože jíst se musí. Přispívá k tomu jistě určitá monotónnost jídel zde — většinou maso je jen z konzervy*) — A pak konečně Jola dala svolení k rozvodu, když dítě bylo oficiálně na cestě, jelikož dítě přece musí mít jméno (manželství Joly a Georga Bizomových skončilo ke dni 15. 5. 1965 jakožto bezdětné), a já se narodil čtyři měsíce nato, tolik ofiko rodinná historie z Budapešti lázní Velichovek z pražského Podolí okořeněná třeboňským intermezem a bridž cukrem pro zpestření chuti, není nad ozvláštňení, jinou místo-

pisnou notu; dnes ale otevírám a čtu vespod složky dopisů něco jiného, kde se pak ovšem octnu?

Na vyšetření Tvého spermioqramu se dobře pamatuji, avšak čísla bych dnes už nemohl udat. Víím jen zcela bezpečně, že byl defektní, avšak zdaleka nebyl takového charakteru, aby vylučoval oplodnění, naopak vykazoval takové známky, že jej bylo možno příznivě ovlivnit.

Tobě i paní doktor srdečně gratuluji k naději na květ Vaší lásky a všemožně držím palec.

U nás pograniční dráty jsou stále nepřekročitelné, pejskové je ostražitě hlídají a do světa je stále stejně daleko. Mě tu drží muzika a knihy a nyní též experimenty na králících, králikárnu arcimusím uklízet sám, králíčky koupit za své a kurky a kafe jim nosit také sám.

podpis nečitelný — Maňásek??

Ještě ve spermiovém šoku nacházím jako poslední číslo hromady dopis adresovaný do Třeboně, do Březanovy ulice č. 5, dr. Karle Kolesnikové:

Rozhodnutí je tedy na Tobě. Vyjádření dr. Maršálka přikládám. Budeš-li přesto chtít pokračovat — ve všem, v léčbě, se mnou — pošli dr. H. telegram, asi ve smyslu: Souhlasím s dalším postupem.

Přirozeně bych i já rád věděl, jak ses rozhodla. To bys mi mohla sdělit na spěšném koresp. lístku, psaném (na stroji) dr. Janáčkem, asi takto:

*odesílatel: Dr. Adolf Janáček
Rožmberská 31, Třeboň*

Dovolil jsem si Vás obtěžovat dotazem, kdy byste mi mohl laskavě věnovat pár minut z Vašeho volného času. Psal jsem Vám, proč bych potřeboval Vaši radu, nedostal jsem ale dosud od Vás odpovědi.

a) Zpracoval jsem totiž své thema o Pataňďžalim v základních bodech, ale rád bych slyšel — v několika sporných bodech — Váš úsudek.

b) Nemohu totiž se rozhodnout k definitivnímu zpracování svého thematu o Pataňďžalim a potřeboval bych Vaši pomoci.

S projevem hluboké úcty

Dr. A. Janáček

Verze a) znamená, že jsi poslala dr. H. telegram a že chceš pokračovat, verze b) to, co říká, že se nemůžeš rozhodnout, a proto žes telegram neposlala.

Tvůj Ž.

Kdo to byl kurva Pataňďžali? Jdu si dát paňáka. To přece otec nemohl myslet vážně! Matka na to doufám neodpověděla — na takový dopis se přece nedá odpovědět — leda ho poslat do prdele. *Květ vaší lásky! Experimenty na králicích! Pograniční dráty stále stejně nepřekročitelné!* Kurva jaktože ho neposlala do prdele!!? A copak tehdy nebyly telefony? Copak si nemohli zavolat? Co tady vůbec

dělám? Doufám doufám pevně doufám, že má matka poslala mého otce do prdele.

Kdo to byl kurva Pataňďžali?

Ano, měl jsem erotický sen o své matce; ne, neměl jsem erotický sen o svém otci, ba ani sen, kde bych ho chtěl zabít, protože jsem žárlil na matku.

Ne, neměl jsem dosud erotický sen o své dceři, ale nepochybují o tom, že se mi ho dostane.

Ano, měl jsem sen o otcově spermioqramu, lezly po něm spermie a vrtěly ocásky.

Ano, měl jsem sen o Pataňďžalim i o Zbyňkovi, byl manažerem firmy prodávající soukromá letadla.

Ano, je sen, který se mi opakovaně vrací; vždycky když naběhnou první sekvence, vím už, co bude následovat, ale nedá se s tím nic dělat, musím si tím projít až do konce. Jsme s kamarádem dva, máme vojenské mundaury a dostáváme za úkol zmasakrovat nějakou chatrč. Od té chvíle se odvíjí celý ten automatický scénář — pušky, samopaly, napumpovat to do chatrče, pak dojít k chatrči a tam si vytáhnout každý svůj granát, ten si připnout k opasku a odpálit.

Rozlišení na hry s nulovým a nenulovým součtem zavedl maďarský matematik židovského původu John (János) von Neumann, rodák z Budapešti a spolužák lingvisty Georga Bizoma. V případě her s nulovým součtem je celkový užitek pro všechny zúčastněné hráče a pro každou kombinaci strategií roven nule.

Jinak řečeno, vítězný hráč získává na úkor ostatních; příkladem takové hry je go, šachy nebo poker.

V reálném světě se většinou vyskytují hry s nenulovým součtem (v podnikání nebo v politice), kdy některé výsledky přinášejí celkový čistý užitek větší nebo menší než nula.

Neboli zisk jednoho hráče nemusí pro jiného hráče nutně znamenat ztrátu.

ZDRAVÍ A KRÁSE VSTŘÍC KOSMETIKOU ELIDA

Budme pak potom stateční a plni snění,
když ze všech míst sem táhne smrt a chlad,
jak mozek sám, který, jsa zcela rozštěpený,
na všechny strany stříká protiklad,

že není kde se zachytiti a není více hvězd
a lásky není, ani luny brunátné za stmívání
a ani hovor milostný a skřípot písku cest.
Jen jídlo, šaty, soulož. A zívání,

co dělat, než přijde čas jít spát.

Pamětníci přástek na českém venkově jsou na vyměření. Bavlna vytlačila len z denní potřeby širokých vrstev společenských skorem nadobro a tím zároveň dána kultuře lnu i kultuře vypravěcí v krajích českých rána těžká.

V konverzaci: Někdo hodí míček; druhý neví: mám ho hodit zpátky, nebo ho mám hodit někomu třetímu, nebo ho mám nechat ležet, anebo ho mám zvednout a strčit do kapsy?

A to mi chceš říct, že tohle jsi jako celý slezla?

Tohle jsem celý slezla, teda napřed vylezla a pak zase slezla.

Zakláním hlavu a hledím zpod slunečníku kavárny (na rohu visí pamětní deska upomínající, že Wolfgang Amadeus Mozart tu pobýval, když mu bylo jedenáct) na celou vznosnou, leč pseudogotickou věž olomouckého Dómu, naskakují mi staré barevné pohledy, které chodily otcovi domů, ale nějak to není ono.

Nevypadalo to předtím jinak?

Jasně že vypadalo, bylo to celý černý, od mouru a bůhvíčeho, prostě za celý ty desetiletí, tak se rozhodli to vyčistit. Proto tam bylo to lešení.

Vypadá to teď krásně, jak je to světlý, připomíná mi to Schwarzenberskou hrobku v Třeboni

Aha, to by mě nenapadlo, ale vlastně jo, je to takový ostrovní

A to jako vážně až úplně nahoru? (Pořád tomu nemůžu věřit.)

No mě to už dlouho lákalo, rozumíš, protože kdy tady zase takovýhle lešení bude? Leda až budu babka nebo na krchově. A říkala jsem si, jak to asi vypadá seshora, tenhle parčík, řeka, Kopeček, prostě všecko. A když kamarádi říkali, že se na to chystají, tak jsem šla s nima.

Asi ne za dne, předpokládám.

Měli jsme to vypočítaný těsně před rozedněním a za rozednění, ne v noci, a samozřejmě s čelovkama, ale zase nemůžeš úplně provokovat policajty, prostě jsme se snažili být pokud možno zticha a nesvítit, když jsme tam lezli.

To si vás vážně nevšimli?

No všimli, ale až když už jsme byli nahoře. Byli jsme nahoře na lešení a dívali se dolů a na Kopec a slunko vycházelo a byla to nádhera, úplná nádhera, to se snad ani nedá říct

A policajti?

Policajti zaparkovali dole pod Dómem a čekali. A my se rozhodli, že je nám tam dobře, tak jsme tam seděli a koukali a povídali si

To jako o čem?

Já ti už ani — jo počkej. Hans vykládal o svém tátovi, kterej jako kluk vyrůstal v rozbombardovaným Berlíně, všude tam byly obrovský hromady sutin ještě hluboko do padesátých let, tam oni si hráli, prostě byla to síla. Vykládal, jak jednou tam akrobati udělali představení — napnuli lano přes ty sutiny, nasvítili to bodovým reflektorem a do toho tanečnice tančila nad těma sutinama, bez jištění, to se tehdy nedělalo —

Předpokládám, že spadla.

Ne, nespadla, pointu to nemá, prostě si představ ty sutiny, lano nasvícený reflektorem a tanečnice, která když spadne, tak je nejspíš po ní, a malej kluk, kterej na to kouká —

Bezvadná historka před sestupem.

Neboj, pak začal Ivan vykládat o tom, jak jako kluci s bráchou vynalezli skvělou hru, plivali z balkónu ze třetího patra dolů na ulici lidem na hlavy, bylo jim pět a měli z toho hroznou jundu, dokud nějaký chlápek, co šel po ulici, si je nevyčíhal a nevylezl nahoru ty schody a nezazvonil na rodiče, pak to byl mazec, strašnej — no a akorát potom fízli odjeli, asi je někam odvolali, na což jsme čekali a rychle sešplhali dolů.

To je dobrá historka, Lído — ostatně Ludmila alias Lída, dobrá přítelkyně Tomáše H. a jeho druhé ženy Adély, měla vždycky dobrý historky, dlouho jsem ji neviděl. Platím za nás oba pivo a kávu, při pohledu na desku mi naskočí:

Věděla jsi, že Wolfganga překládali do češtiny jako Vlčichoda?

Cože? Kecáš, to sis vymyslel

Ne, vážně, otec měl doma nějakou sto let starou brožuru, byla nadepsaná Vlčichod Mozart

Hele to sis vymyslel

Vlčichod Mozart, přísámbůh. Dumal jsem pak furt nad tím, jestli to znamená, že chodí jako vlk, což se nabízí, nebo jestli to třeba není něco jako vlčí chod při hostině —

Jo ty myslíš jako vlčí ledvinky nebo vlčí brzlík, směje se Lída, smějeme se oba, slunko svítí na desku s Vlčichodem i na věž Dómu, ptám se, co dělá Adéla:

Snažíme se ji všichni přesvědčit, aby si našla chlapa,

že minimálně Tomík to potřebuje, ale ona vždycky jenom oduští: Muži nejsou.

Právě v této intenzitě, v této schopnosti pobláznit je podstata hry, právě v ní tkví to, co je hře od pradávna vlastní. Tento poslední prvek, onen „vtíp“ hry, vzdoruje každé analýze, každé logické interpretaci. Hru není možno popřít. Téměř všechna abstrakta můžeme popřít: právo, krásu, pravdu, dobro, ducha, boha! Vážnost můžeme popřít, hru nikoli.

A paměť — až po samé dno — je celá od skvrn, od očí, rtů a kolen.

Odpovězte:

Jak odůvodnil car Mikuláš vyhlášení války osmanské říši?

Jak získala Indie nezávislost?

Jak a kde se chová jak?

Jak —

— došlo k oddělení jazyků? kde na Kavkaze, v Kavkazské ulici leželo údolí, kde se jazyky shromáždily a pak se z něj vydaly na pochod, aby se oddělily a vydělily, rozhodně ale ne sdělily? aby se slovesa oddělila od jmen, jména od příjmení, příjmení od příjmů?

Odpovězte dále, kdy a proč se zvýšila poptávka po papíru. Po jeho popisování a přepisování. Může za to on sám? Je papír sám grafoman?

Pokročme dále:

Co představují barvy na konžské vlajce?

Jaké je dějinné poslání židovského národa?

Kdy poprvé veřejně vystoupil Vlčichod Mozart?

Čím se živili beduíni?

— Toto jsou dějiny, všichni zahynuli.

Dějiny jsou rána do zubů.

Vana plná sraček.

(Posečkej chvíli, všichni zahynou.)

Pokročme ještě dále:

Měla Lika, když jsem s ní začal chodit, ráda datle?

— Ne, neměla, přejedla se jich jednou na oáze v Egyptě, když tam byl její otec-srnčí lovec na montážích.

Kdy je začala zase jíst?

— Když teta přivezla z Casablancy čerstvé datle. Šli jsme tou neskutečnou alejí-loubím na Markétě, která končí u malé kaple, ona si dává tu oranžovou datli do pusy a říká: Mně to vážně chutná, hledí na mě s výrazem tak úplného překvapení v zelených očích a pak se usměje a já si uvědomím, že ji miluju miluju a že je to neodvolatelné že se to nedá vzít zpátky

Co zdělila Petra po své maďarské babičce?

— Horkou krev a hádavost. Neznám nikoho, kdo by se hádal tak rád jako ona.

Co jsem zdědil já po svém otci?

— Otázka je autopredikativní a nebude se zodpovídat. Všichni Kréťané jsou lháři.

Jak to má Petra nejradši?

Shut up. Jak probíhalo trojí dělení Polska?

— Jednalo se o hru s nulovým součtem. Aneb rozdělili si ho jako hadráka, naporcovali jako dort k vlastním narozeninám. Ještě v Ottově slovníku naučném jsem četl: *V nynější době slovo Polsko neznamená žádný útvar státní a má význam pouze historický.*

Proč a jak jsme se rozešli s Likou?

— Protože zůstala i s rodiči v Jugoslávii a odtamtud odešli do Egypta, nikdo se jí na nic neptal. Dozvěděl jsem se to, když jsem přijel ze srubu z Jeseníků — Tomášem dlouho dopředu avizovaná pánská jízda — byl začátek srpna, ten první srpnový den, který už s sebou ve vzduchu přináší podzim, stojím doma na balkóně a hledím na hroutící se komín Koh-i-nooru s vědomím, že mládí skončilo a že komunismus je zločin je zločin je zločin.

Jak to mám nejradši já? Jakým způsobem nejraději vnikám do ženy ano jak nejraději chutnám ženu? Nic proti cunnilingu, chutnat tu růžovou šedočernou hebkou vlhkou rýhu, ale raději vnikám zajíždím dolů až na dno není dno aspoň ne tady přirážím vnikám v létě to často mlaská mám rád když to mlaská

— Toto jsou dějiny, všichni zahyneme.

Těla. Mlaskavá. Jak duše?

Shut up. Tělo je hranice duše. Popiš svůj sen před cestou do Indie.

Neznámí lidé, muži a ženy, uléhají v prostoře zvláště svisle nakloněné a půlkruhové, která ze všeho nejvíc připomíná řecké divadlo. Uléhají každý na soše, bílé, snad carrarský mramor?, sochy jsou půl ležící, půl stojící: každý leží na své soše, všichni rozptýleni dost daleko od sebe a všichni se po sobě mírně nevráživě dívají, okamžitě mě napadá, že se jim na těch sochách prostě nemůže dobře spát, že je to musí tlačit. Následuje střih, dřepím před knihovničkou plnou knih, jaké jsem nikdy neviděl ani nečetl, do ruky mi padne malá červená kniha, autor má divné krátké jméno asi jako Hago nebo Zezo, otevírám ji a čtu:

„A tak vše původí v Indii! A cokoli se odehraje někde jinde a je to důležité, nastane jenom proto, že se tam přestěhuje a že tam vane indické počasí — protože v tom povstávají věci. A je tam jako v Banátu...“

Popiš výboje Alexandra Velikého.

— Výbojů byla tuna. Nezapomenutelný je zejména pobyt jeho vojska u jezera se sladkou vodou při tažení do Indie. Jen co se vojsko večer utábořilo, k jezeru postupně přišli:

škorpióni

draci nevidaných rozměrů a barev s hřebenem na hlavě a smrtícím dechem

raci s hřbety tvrdými jako krokodýli

bílí lvi, velcí jako býci, kteří s hlasitým řevem potrásalí hlavami

divocí vepři, jejichž kly byly loket dlouhé

diví lidé, mající každý šest rukou a šest nohou

obrovská obluda jménem odontetirannus
myši veliké jako lišky
netopýři velcí jako holubi, kteří měli zuby jako lidé
a hryzali vojáky v obličej: ukousli tu nos, tu ucho.

— Dějiny jsou inkvizice
ustavičná akvizice
rekvizit
pro Velkého rekvizitéra
inzertního akvizitéra.
Objasni význam brambor.

Nemohl jsem psát o sedmidenní válce, i když jsem v ní bojoval, protože jsem věděl, že nedokážu popsat ten zvláštní puch bitevního pole: spálenou gumu, benzín, smrad ze střel, pot — a bez toho by to nemělo cenu, bylo by to jenom cvičení ze stereometrie.

Malé vtáčky líbí boh
hoc sú len zvieratká
on líbí tiež aj mňa
on veľmi líbí ma.
Malé koníky líbí Boh
hoc sú len zvieratká.
A keďže malé koníky líbí Boh
On líbí tiež aj mňa.
On líbí ma On líbí ma
On veľmi líbí ma.

On lúbi tiež aj mravčeky

On lúbi tiež aj mňa.

Není také zřejmé, proč se odehrávají spíše ty věci, které se nakonec odehrají, než jiné. Například tužka, kterou postavíme na stůl, spadne, protože se nachází v nerovnovázné poloze, ve které nemůže zůstat, neexistuje ale žádný důvod, proč by měla spadnout spíše doleva než doprava, protože žádný směr v prostoru není privilegovaný. Tužka přesto spadne na jednu stranu, čímž poruší zákony symetrie. A tak každá padající tužka nám říká, že to, s čím jsme konfrontováni ve světě, nejsou fyzikální zákony, ale jejich projevy, které už nemají onu symetrii, jakou mají zákony. Žijeme tedy ve světě porušených symetrií.

Pád tužky lze ovšem nahlédnout také jako predestinovaný; boží prozřetelnost je jistě s to uchopit celé veškerenstvo včetně tužky, otázka ale je, zdali to dělá. Koneckonců by bylo fér ponechat tužce svobodu jejího pádu. — Jenomže co všechno tento pád potom způsobí?

Zdraví a krásy vstříc kosmetikou ELIDA

LIDA

Lída? lid a jeho zmrhaný génius pamětníci prástek na českém venkově čerstvé datle a trojí dělení Polska malé vtáčiky lúbi boh stejně jako ptáka Turula, Šlomo Bízom si jde pro kozu potká Turula nasadí mu modlitební řemínky udělá mu pejzy naučí ho chodit do synagogy, Turul Bízom se za války skrývá v Pešti, místo do transpor-

tu jde do vily k vdově Jole, čte si Logicko-filosofický traktát a pije k tomu čekankový kafe (*Předměty obsahují možnost všech situací. Z existence nebo neexistence nějakého stavu věci nelze usuzovat na existenci nebo neexistenci jiného stavu věci.*), Jola je těhotná ale je válka tak jde na potrat málem při tom umře ale uvidí Boha v jeho zářící kráse, Boha který líbí mravčeka líbí žabky ba i velevrubu a sleziník routničku chvostíka chvostoskoka prvoka krytenku i norka sázavského, líbí i Jolu i hry s nenulovým součtem, ty hraje rád hraje hru že hry s nenulovým součtem vypadají jako hry s nulovým součtem líbí tu hru líbí i tužku na Bízomově stole na mém stole můj grafomanský papír mou padající tužku a její svobodu i můj sen s chatrčí sen s lízátkem oni byli jakoby lízátko

Velkého rekvizitéra

inzertního akvizitéra

gestikulovaných věcí:

— Zdraví a kráse vstříc kosmetikou ELIDA!

vstříc vstříc vstříc

hře svoboda padající tužky svoboda.

Poznámka

Specifická interpunkce i další grafická ozvláštnění představují stylotvorný záměr autorky.

Red.

OBSAH

I. Výborně	7
II. Přívoz ve Vraném	17
III. Služba a mise	27
IV. Krafe Kafka v Café Kafka	38
V. Viděné a slyšené	45
VI. Cesta do Indie	66
VII. Služba a mise II	88
VIII. Paběrky; čich a chuť	106

SYLVA
FISCHEROVÁ

Bizom

aneb

Služba a mise

Vydalo nakladatelství Druhé město — Martin Reiner
Pod Červenou skálou 7, 639 00 Brno
v Brně roku 2016 jako svou 136. publikaci
Odpovědný redaktor Miloš Voráč
Grafická úprava Bedřich Vémola
Fotografie na záložce Božena Správcová
Sazba z písem Marat a Solido Constricted studio@vemola.cz
Tisk Reproncentrum Blansko
Vydání první
132 stran

www.druhemesto.cz